

Psykolog tidningen

**Psykolog Aurelia Carcamo
från Honduras:**

**"Att det ska
vara så svårt att
få svensk
legitimation!"**

Psykologförbundet:

**"Socialstyrelsen
måste lyssna på dem
som berörs!"**

Socialstyrelsen svarar:

**"Vi efterfrågar
initiativ från
regeringen"**

DEBATT

**Är utländska psykologer
inte välkomna i Sverige?**

AKTUELLT

- **Stockholms universitet
startar specialistutbildning**
- **Förlikning i facklig tvist**
- **Psykologstudenter på
nordisk konferens**

Inger Kärnekull-Jakobsson:

**"Barnanpassad psykolog-
utredning borde vara
en självklarhet"**

❄ *God Jul* ❄
&
Gott Nytt År

FORSKNING:

**Nobelpriset vilar på
omfattande
psykologisk forskning**



WEMIND

för psykisk hälsa



WeMind Psykiatri bjuder 23/1 in till ett nytt tillfälle i workshopserien

What Works For Most: "OCD - treatment of choice. Vad säger den sammanlagda forskningen?"

Forskningen på OCD-området är ständigt i stark tillväxt och att enbart ägna sig åt exponering med responsprevention, ERP, räcker inte för att få ett optimalt behandlingsresultat för alla patienter. Anledningarna till detta är bl a:

- ERP ger inte effekt på alla patienter.
- Det finns en rad interventioner man bör komplettera ERP med.
- ERP kan levereras på många olika sätt, vissa bättre än andra.

WeMind Psykiatri har därför bjudit in 3 av Sveriges ledande OCD-expert, som tillsammans kommer att ge dig tillräckligt med kunskap för att du ska kunna leverera den behandling som idag är mest up-to-date.

Susanne Bejerot - *Evidensläget för kombinationsbehandlingar och medicinsk behandling vid OCD*

Susanne är psykiater, leg. psykoterapeut och docent i psykiatri vid Karolinska Institutet. Susanne har publicerat flera bokkapitel om tvång och ett 50-tal vetenskapliga artiklar. Under många år arbetade hon i huvudsak med patienter med tvångssyndrom och skrev sin avhandling i ämnet. Susanne kommer att prata om:

- Optimal medicinering för OCD
- Evidensläget gällande kombinationen OCD/KBT: vad säger forskningen respektive praktiken?
- "Patienterna ser så olika ut": subgrupper inom OCD och hur bör dessa behandlas

Erik Andersson - *Hur ger man optimal ERP?*

Erik är leg. psykolog vid WeMind Psykiatri och medicine doktor vid Karolinska Institutet. Han har publicerat drygt 30 vetenskapliga artiklar inom ångest och tvång, och har ägnat de sista 5 åren åt att gräva ner sig i den forskning som gjorts på OCD, från 50-talet fram till idag, från djurstudier till alla stora RCT:s. Erik kommer bl a att prata om:

- Hur man kan öka effektiviteten i exponering, särskilt utifrån Crases forskningslinje
- Fungerar kognitiva interventioner?
- När avslutar man, hur ser en färdigbehandlad patient ut?
- Hur mycket kan man backa på responspreventionen?
- Vilka är de bästa sätten att applicera responsprevention på mentala ritualer?
- Hur mycket ska man vara med som terapeut under ERP?
- Fallgropar, komplex beteendeanalys

Sandra Bates - *Anhöriga och tvångsproblem: Vad vi vet och vad vi borde veta!*

Sandra är leg. psykolog, leg. psykoterapeut och doktor i psykologi. Hon har arbetat kliniskt med framförallt OCD sedan 1980-talet, i behandling, utbildning och handledning. Hon har publicerat böcker på OCD-området. Sandra kommer att prata om:

- Anhörigas roll för OCD-patienter, framförallt som bortglömd och underskattad resurs i behandling.
- För- och nackdelar med att inkludera anhöriga
- Funktionella analyser av anhörigas beteende

- **Anmälan:** maila info@wemind.se och ange namn, telefonnummer, eventuellt företag och den adress som fakturan ska skickas till. Anmälan är bindande, **sista anmälningdatum: 12/1 2015**

- **Pris:** 1990 kr inklusive moms. I priset ingår förmiddags- och eftermiddagsfika. Lunch ingår ej.

- **Tid/plats:** 23/1 2015, kl. 08.30-16.30. Lokalen är Ersta konferens, Erstagatan 1 K i Stockholm

FOTO: STEFAN DEAK



Arrangörerna bakom NPS-konferensen: Stefan Deak, Anna Czołoszynski och Amanda Johansson

16

AKTUELLT

- 6** SU startar specialistutbildning
- 8** Lång väg för att få svensk psykologlegitimation
- 11** Socialstyrelsen efterfrågar regeringsinitiativ
- 12** Psykologförbundet: "Processen måste förbättras"
- 15** "Många fördelar med barnanpassade psykologutredningar"

PSYKOLOGSTUDENT

- 16** Psykologstudenter på nordisk konferens

FACKLIGT

- 18** Förlikning i medlemsärende

MEDLEMSSIDOR

- 19** Ledaren
Av Örjan Salling
- 21** Fråga
Ombudsmannen



FORSKNING

- 22** Nobelpriset vilar på omfattande psykologisk forskning
Av Tommy Gärling

DEBATT

- 26** "Utländska psykologer har få chanser att få arbete här"

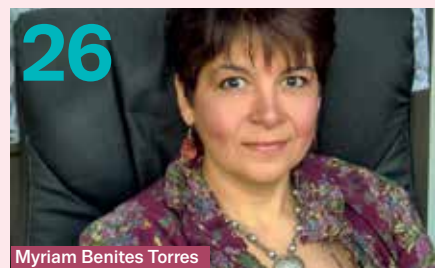
RECENSIONER & BOKTIPS

- 29** Efterlängad bok om transkulturell psykiatri
- 30** "En given bok för psykologer!"



Tommy Gärling

22



Myriam Benites Torres

26



Maria Kihlström och Marie Ahrling

15

Redaktören har ordet

Inte lätt för utländsk psykolog få jobb i Sverige

Ar utländska psykologer inte välkomna i Sverige? Det frågar **Stefan Jern** i en debattartikel i det här numret. Anledningen är de problem som psykologer med utländsk utbildning stöter på när de flyttar till Sverige och söker svensk legitimation.

Krämliga krav på kompletteringar, oriktiga besked från arbetsförmedling, svårigheter att få tag i handläggare på Socialstyrelsen – ja vi har fått många beskrivningar av den problemfyllda vägen för de utländska psykologerna. Läs mer på sid 8 och framåt.

En glädjande nyhet på professionsområdet är att det nu är klart att Stockholms universitet blir först i landet med att ge en **sammanhållen**

specialistutbildning för psykologer i klinisk psykologi, inriktad på behandling/psykoterapi. Psykologförbundets specialistkansli har ackrediterat utbildningen och ansvarar för delar av professionskursen i utbildningen som startar hösten 2015.

I årets sista nummer har vi extra många tips på intressanta böcker. Vi gör ett uppehåll med papperstidningen till i slutet av januari, men vi finns givetvis på webben, där vi löpande publicerar nyheter, debattartiklar, recensioner och inte minst annonser.

Vi på *Psykologtidningens* redaktion önskar alla läsare en skön julhelg och ett Gott Nytt År!

Carin Waldenström

REDAKTIONEN:

Chefredaktör och ansvarig utgivare:
Carin Waldenström
08-567 06 453
carin.waldenstrom@psykologtidningen.se



Reporter, redaktör och stf ansvarig utgivare:
Kajsa Heinemann
08-567 06 452
mobil 0709-67 64 78
kajsa.heinemann@psykologtidningen.se



Reporter och redaktör:
Peter Örn
08-567 06 451
mobil 0703-09 10 42
peter.orn@psykologtidningen.se



Besöksadress:
Vasagatan 48, Stockholm

REDAKTIONSRÅDET:

Gerhard Andersson, professor i klinisk psykologi vid Linköpings universitet och KI.
Hans Andersson, neuropsykolog, ordf i SNPF.
Jenny Klefbom, psykolog och författare.
Jonas Ramnerö, psykolog och studierektor Sthlms univ.
Anneli von Cederwald, studeranderepresentant.

Formgivning: Marianne Tan Korrektur: Omslagsfoto:
marianne@tanproduktion.se Mats Andersson Ulrica Zwenger

FOTO: ULRICA ZWENGER



Peter Örn, Carin Waldenström och Kajsa Heinemann

Vi på redaktionen är nyfikna på vad ni tycker om *Psykologtidningen*! Vad är bra? Dåligt? Vad kan bli bättre? Vi välkomnar alla synpunkter!

Skriv till oss: redaktionen@psykologtidningen.se

Läs oss på: www.psykologtidningen.se

Vi finns också på: facebook.com/psykologtidningen.se



Nästa nummer av *Psykologtidningen* (nr 1 2015) utkommer den 30 januari. Det kan tyckas långt till dess, men du hittar oss självklart på vår webb under tiden! Vill du ta del av fackliga nyheter och det senaste inom forskningen, gå till psykologtidningen.se där vi kontinuerligt lägger ut material. Och mejla idéer och förslag till artiklar till oss. Vi tar gärna emot idéer och synpunkter.

Nytt för nästa år är att utgivningen av *Psykologtidningens* papperstidning blir åtta utgåvor, varav två dubbelnummer inför sommar och jul eftersom det då finns lite mer tid för läsning.

Vi på redaktionen kommer att vara lediga mellan jul och nyår, och hoppas att också ni får möjlighet till lite återhämtning!

*En riktigt God jul
och
Ett Gott Nytt år!
önskar redaktionen*



Psykolog vinner Augustpriset 2014



Kristina Sandberg
Foto: Maria Annas

För sin roman om hemmafrun Maj i Örnköldsvik *Liv till varje pris* (Norstedts förlag) tilldelades Kristina Sandberg Augustpriset i kategorin Årets svenska skönlitterära bok. Kristina Sandberg, som är legitimerad psykolog, har en rad romaner bakom sig, bland dessa en trilogi om Maj.

Så här löd juryns motivering: "Vissa livsresor förblir osynliga. Med sitt epos om hemmafrun Maj visar Kristina Sandberg att inom en örnköldsviksvånings väggar kan rymmas en hel



odysse. Med distans och empati skildras ett skört och sårigt familjeliv i välfärdsstaten. Noggrant registreras matoset, tvättångorna, havsbrirens farliga sälta. Vi står bredvid Maj i köket med livets stora frågor och vad kan hon hitta på åt dem till middag?"

Priset delades ut den 24 november, och förutom äran och prissumman på 100 000 kronor fick Kristina Sandberg en bronsstatyett formgiven av Mikael Fare.



**Psykologförbundet
fyller 60!**

Nästa år fyller Sveriges Psykologförbund 60 år, vilket vi uppmärksammar i nr 1 2015. Vilken relation har du till förbundet? Vad har förbundet betytt för dig? Mejla oss: redaktionen@psykologtidningen.se



Förttydligande

Texten till minne av Maj-Briht Bergström-Walan, författad av psykolog Sture Nyman i *Psykologtidningen* nr 9, var en sammanställning av ett minnestal Sture Nyman höll vid Maj-Briht Bergström-Walans begravning. Efter det talet föreslog kolleger att han skulle sända minnstalet till *Psykologtidningen*. Ett initiativ som vi på redaktionen uppskattade mycket.



Psykologtidningen

Utgives av Sveriges Psykologförbund.

Postadress: Box 3287, 103 65 Stockholm
e-post: redaktionen@psykologtidningen.se
www.psykologtidningen.se
ISSN 0280-9702.

Annonser: Newsfactory
Eftertextannonser & material: Madeleine Nordberg, 08-505 738 15
madeleine.nordberg@newsfactory.se

Textannonser: Simon Knudsen, 08-587 86 538
simon.knudsen@newsfactory.se

Prenumerationer och adressändringar: Vasabyrån
Tel 08-567 06 430
msc@vasabyran.se
Pris: 600 kr inkl moms helår, 10 nr, 2014.
Utrikes 700 kr.
Lösnummer 60 kr
Pluggiro: 29 77 01-5
Bankgiro: 5675-9202

Psykologtidningen på nätet: All redaktionell text lagras elektroniskt för att

kunna publiceras också på internet. Författare som inte accepterar detta måste meddela förbehåll. I princip publicerar vi inte artiklar med sådana förbehåll.

TS-kontrollerad upplaga 10 800 ex 2013.

Medlem av **SVERIGES TIDSKRIFTSFÖRBUND**

Tryck: Exaktprinting, Malmö



PRESSTOPP FÖR NOTISER

	1-15	2	3	4-5	6
Utgivningsdag	30/1	6/3	24/4	29/5	28/8
Manusstopp för psykolog- och yrkesföreningar	15/1	19/2	9/4	13/5	13/8

4 frågor till Oscar Henrikson...

...som tillsammans med psykologkollegerna Katarina Blom och Peder Berggren startat företaget Habitud, som fungerar som ett slags "psykologins gym" där alla som vill får testa övningar som baseras på psykologisk forskning.

1 Vad är syftet med Habitud?

– Psykologer arbetar ofta som sjukgymnaster och många kommer i kontakt med psykologi först när de mår dåligt. Vi fungerar mer som ett psykologins gym. Vi tror på att stärka det som redan fungerar. Med folkbildning om tankar, känslor och vanor hoppas vi att fler ska kunna göra mer av vad de tycker är viktigt i livet. Att hitta ett naturligt sätt att hålla igång sin psykologiska träning.

FOTO: DAVID BROHEDE



Oscar Henrikson

2 Vilka vänder ni er till?

– På samma sätt som ett gym vänder sig till en bred skara tror vi att de flesta har nytta av att testa psykologisk forskning i sin vardag. Sedan får vi se vilka som uppskattar det mest. Vi har redan hört att flera psykologer har tipsat klienter om att använda ha-

bitud efter avslutad behandling. Det tycker vi är väldigt roligt!

3 Hur använder man er sajt habitud.se?

– Varje dag publicerar vi en utmaning, det kan vara allt från att tänka på ett lyckligt minne till att skriva en framtidsvision. Alla ut-

maningar baserar sig på psykologisk forskning och den som testar kan själv se om de får samma resultat som i dessa studier. Blir du gladare

– Habitud finansieras av föreläsningar och workshops. För varje bokning har vi möjlighet att sprida fler utmaningar via

"Varje dag publicerar vi en utmaning baserad på psykologisk forskning"

av att hålla en penna mellan tänderna? Blir du mer produktiv av att arbeta samtidigt som du har negativa tankar? Du kan själv klicka runt och välja de utmaningar som passar för dig. Man kan spara de utmaningar man antar och få påminnelse mejl. När man är klar får man feedback i form av roliga bilder, fördjupande texter och möjligheten att se kommentarer från andra som utmanat sina vanor.

vår sajt. På våra workshops hjälper vi organisationer att utmana sina vanor och stärka det som redan fungerar hos ledare, team och personal. Alla deltagare får en grundligare introduktion till våra utmaningar. De får testa våra utmaningar och kan använda sajten före och efter att vi ses. På så vis slipper vi fastna i att bara inspirera till beteendeförändring.

– Hur mycket vi än gillar internet älskar vi också att faktiskt träffa personer! ●

CARIN WALDENSTRÖM

4 Ni håller också workshops. Vad kan man göra på dem?

PS15 i Östersund

Psykologstudent Sveriges årliga kongress hålls 13-15 mars 2015 i Östersund. Alla psykologstudenter och PTP-psykologer är välkomna till Mittuniversitetet.

– Kongressen kommer att handla om deltagarna själva. Vi hoppas kunna

skapa kongressen tillsammans genom delaktighet och nytänkande, säger Emilia Blomqvist och Ida Mellström i arrangörsgruppen. Biljettsläpp sker i slutet av januari.

För mer info:

gilla PS15:s facebookside, gå in på www.ps15.se och läs PS nyhetsbrev eller mejla till: info@ps15.se



FOTO: ÅSA BLOMQUIST



"Vi hoppas kunna skapa kongressen tillsammans"

Två av arrangörerna för PS15, Ida Mellström och Emilia Blomqvist



Unik specialistutbildning för psykologer

Stockholms universitet blir först i landet att hösten 2015 ge en sammanhållen specialistutbildning för psykologer i klinisk psykologi, inriktad på behandling/psykoterapi. Psykologförbundets specialistkansli har ackrediterat utbildningen och ansvarar även för delar av professionskursen i den nya utbildningen.

Ensam hjälpbehövande ökar medkänslan

Viljan att hjälpa är betydligt större då en person konfronteras med en ensam hjälpbehövande, exempelvis ett tiggande barn, än om personen konfronteras med en grupp individer med lika stort hjälpbehov. Detta faktum att medkänslan tycks vara större för enskilda individer har psykologiprofessor Daniel Västfjäll, Linköpings universitet, undersökt tillsammans med kolleger i Oregon, USA.

I ett försök lät forskarna studenter titta på bilder av behövande barn, och uppmanade dem att skänka pengar till barnen. Viljan att hjälpa sjönk i genomsnitt från 38 kronor till 26 kronor redan då antalet barn ökade från ett till två. Försökspersonerna testades även för benägenheten att rädda liv; att rädda en enda identifierbar person och låta 40 andra personer gå under, eller tvärtom. Viljan var störst att rädda en enda person även då det gjordes till priset av att 40 andra människor riskerade att dö.

Även ansiktsmusklerna avslöjar hur kallsinligheten ökar i takt med antalet hjälpbehövande. När försökspersonerna konfronterades med flera behövande barn avtog snabbt aktiviteten i zygomaticusmusklerna, som aktiveras av behagliga känslor och gör att vi ler, jämfört med om personen konfronterades med ett barn.

Daniel Västfjäll förklarar beteendet med människans två beslutssystem, det snabba och det långsamma, och att det snabba – det intuitiva – är det som styr i givarsituationer. Men vid utdragna naturkatastrofer ges mer tid för det långsamma tänkandet vilket även påverkar givarviljan.

Studien *Compassion Fade: Affect and charity are greatest for a single child in need* är publicerad i *PLOS One* DOI: 10.1371/journal.pone.0100115 ●

Hösten 2015 kommer psykologiska institutionen vid Stockholms universitet att förutom psykoterapeututbildning med KBT- eller PDT-inriktning erbjuda en ny utbildning: Specialistutbildning i klinisk psykologi, psykoterapi och psykologisk behandling, på 90 högskolepoäng. Den studerande kan även i den nya utbildningen välja mellan en KBT- eller PDT-fördjupning, men till skillnad mot de övriga två utbildningarna ställer den nya krav på att den sökande är legitimerad psykolog. Utbildningen profilerar sig genom att erbjuda psykologspecifik kompetens och att lägga stor vikt vid psykologrollen.

Utbildningen ackrediteras inom ramen för Psykologförbundets specialistutbildning och specialistkansliet, som ansvarar för utbildningen, har under en längre tid arbetat tillsammans med universitetet i utformningen av den nya utbildningen.

– Vi har i ackrediteringsarbetet ställt krav att utbildningen ska erbjuda psykologen specialiserade kunskaper som psykoterapeut, men också specialiserade kunskaper i psykoterapeutisk relevant diagnostik och bedömning. Dessa krav är nu uppfyllda, säger Thomas Lindgren som är rektor för Psykologförbundets specialistutbildning, och fortsätter:

– Den nya utbildningen ryms inom specialistutbildningen i klinisk psykologi. Vi kommer att ansvara för delar av professionskurserna i utbildningen och har kvar ansvaret för referentgranskning och bedömning av examensarbeten. Kraven för att bli godkänd specialist blir desamma som i våra övriga specialistutbildningar.



Thomas Lindgren

Anders Wahlberg

Under den första terminen sker en fördjupning kring diagnostik och bedömning med hjälp av psykologiska test och andra bedömningsmetoder, den andra terminen i vetenskapsteori och forskningsmetodik med möjlighet till fördjupning i metaanalyser. Utbildningens professionskurs och motsvarande specialistkollegium lägger stor vikt vid psykologens professionsutveckling i det psykoterapeutiska arbetet.

Under perioden mitten av mars till mitten av april 2015 går det att söka till den nya utbildningen. Innan dess måste dock kravet på medlemskap i Psykologförbundet för att bli antagen till specialistutbildningen tas bort. En sådan förändring är nära förestående, berättar Psykologförbundets ordförande Anders Wahlberg:

– Förbundsstyrelsen ska i december ta ställning till ett förslag som innebär att även icke medlemmar får möjlighet att genomgå Specialistordningens utbildningar, men till en märkbart högre kostnad än för förbundsmedlemmar. Vi hoppas kunna fatta ett så kallat per capsulam-beslut, det vill säga ett nätbaserat kongressbeslut, någon gång de första två månaderna under 2015, säger Anders Wahlberg. ●

PETER ÖRN

Psykologer kan bli lösning
psykiatriens brist på specialister

"Psykologer kan lösa psykiatrikerbristen"

En grupp psykologer, däribland Håkan Nyman, Stefan Jern och Maria Bragesjö, lägger i en debattartikel i *Läkartidningen* (28/10 2014) fram ett förslag till lösning på psykiatriens brist på psykiatriker i landet: specialistutbildade psykologer.

Förslaget har mött många reaktioner i form av inlägg, både för och emot, och är uppenbarligen en fråga som engagerar många. Det säger Håkan Nyman, psykolog och specialist inom neuropsykologi, som är en av undertecknarna.

– Det är positivt att frågan väcker debatt. Flera psykologer som har erfarenhet från svensk psykiatri, liksom några som har inblick i Norges Psykisk Helsevern deltar också och det tycker jag är värdefullt.

Vad talar för att förslaget blir verklighet?

– Om förslaget ska bli verklighet i Sverige som i våra skandinaviska grannländer kräver det ökat engagemang av många medlemmar som på olika sätt bedriver lobbyarbete gentemot politiker och myndigheter i frågan. Det behövs också konstruktiva konkreta förslag på hur en ny organisation för Psykisk Hälsa där psykiatriker och specialistpsykologer är jämställda i vissa avseenden ska se ut. Vi behöver

också visa hur våra respektive specialistkunskaper tydligare kommer till sin rätt. Det finns goda exempel från Norge och Danmark.

Vad händer nu?

– Vi har uppmuntrat andra att använda idéerna och argumenten i texten och göra egna insändare med lokal anknytning till tidningar i olika delar av landet. Likaså att skicka länken till artikeln i *Läkartidningen* till politiker och journalister som skulle kunna vara intresserade. Vi tror att vi på det här sättet stöder Psykologförbundets pågående lobbyarbete och visar att det finns en opinion bakom förslaget, och en beredskap att ta större ansvar, säger Håkan Nyman.

Utöver Håkan Nyman, Stefan Jern och Maria Bragesjö har även Helena Cloudt och Linda Gjertsson skrivit under debattinlägget, som finns att läsa på: lakartidningen.se/Opinion/Debatt ●

Håkan Nyman



Forskningsnotis

Hög självmordsrisk efter fängelsevistelse

Personer som suttit i fängelse löper 18 gånger högre risk att begå självmord jämfört med normalbefolkningen. Störst är risken för individer med substansmissbruk och de första månaderna efter frigivningen. Det visar en stor registerstudie av forskare vid Karolinska institutet.

I studien ingår nära 27 000 personer, som under perioden 2005 till 2009 frigavs sammanlagt 40 000 gånger. Dessa jämfördes med 270 000 odömda kontrollpersoner som matchades för kön och ålder.

Vid utgången av 2009 hade 920 av de frigivna personerna avlidit. Av dessa hade 14 procent, nära 130 personer, tagit sina liv. Det innebär att riksökningen för att ta sitt eget liv var 18 gånger högre i gruppen frigivna personer jämfört med kontrollgruppen, och risken var högst de första veckorna efter frigivandet. Ålder och kön påverkade inte risken, däremot innebar pågående substansmissbruk, tidigare självmordsförsök och att vara född i Sverige en riskökning för självmord efter frigivning.

Depression var dock mindre vanlig hos frigivna personer som begick självmord jämfört med normalbefolkningen. En förklaring kan vara att personer i fängelse inte sökt eller fått vård för sina depressioner, en annan att det främst är substansmissbruk och inte depression som leder till självmord bland personer som suttit i fängelse.

Suicide after release from prison: a population-based cohort study from Sweden är publicerad i *Journal of Clinical Psychiatry* 2014; 75(10):1047–1053, doi:10.4088/JCP.13m08967 ●

Ericastiftelsen firar 80 år

Ericastiftelsen kombinerar behandlingsverksamhet, klinisk forskning och högskoleutbildning. I år firar stiftelsen sitt 80-årsjubileum.

– Vi har ett arbetssätt där verksamhetens olika delar stimulerar varandra och vi ser att många Bup på flera håll i landet nu vill bygga upp sina verksamheter på ett liknande sätt. Glädjande nog börjar det också leda till att forskningen om behandling till barn och unga ökar och det är ett mycket eftersatt område, säger psykolog och psykoterapeut Anna Norlén, rektor och verksamhetschef för Ericastiftelsen.

Vid stiftelsen utbildas barn- och ung-

domspsykoterapeuter och handledare samt ges kurser i bland annat korttidspsykoterapi och utvecklingspsykologi.

– Vi märker att intresset för hur man kan förstå och hjälpa barn och ungdomar är mycket stort bland unga psykologer. Det är viktigt och nödvändigt i en tid då den psykiska ohälsan ökar, säger Anna Norlén.

I slutet av november arrangerade Ericastiftelsen ett forskningsseminarium med fokus på modern teori, praktik och forskning



Anna Norlén

FOTO: HANS REUTERSKJÖLD

om psykodynamisk terapi för barn och ungdomar i samarbete med dr Nick Midgley vid Anna Freud Centre och University College i London. ●

CARIN WALDENSTRÖM

■ För mer information: www.ericastiftelsen.se

Snårig väg för utländska psykologer

A woman with long brown hair, wearing a bright red sweater, a black skirt, and black boots, is walking away from the camera down a long, brightly lit hallway. She is carrying a blue folder under her left arm. The hallway has white walls, a light-colored floor, and several glass doors on the right side. At the end of the hallway, there is a bright orange door.

Psykologer med utländsk utbildning som kommer till Sverige, möter många och onödiga hinder för att få svensk psykologlegitimation. Några som kämpar med detta är Aurelia Carcamo från Honduras och Wael Fadhel Ali från Irak.

TEXT: TOBIAS DREJBY
FOTO: ULRICA ZWENGER



Aurelia Carcamo

”Min största motivation har hela tiden varit att bli färdig psykolog”

Jag träffar Aurelia Carcamo på Café Tufvan på Linnéuniversitetet i Växjö där hon läser på Psykologiska institutionen. Hon har alltid vetat att hon vill arbeta som psykolog eftersom det är ”ett yrke där man hjälper människor”. Med sitt smittande skratt och en karaktäristisk sydamerikansk accent är hon lätt att lägga märke till i en grupp av främst svenska tjugoåringar. Men bakom skrattet döljer sig många år av strävan.

– Min största motivation har hela tiden varit att bli färdig psykolog, säger Aurelia Carcamo, som kommer från Honduras och har motsvarande magisterexamen i psykologi och honduransk psykologlegitimation. Där var psykologistudierna framför allt kliniskt inriktade. Utbildningen bestod av fyra delar: klinisk, edukativ, social och industriell. Genom dessa fyra ämnesområden undersökte hon en mängd områden där hjälpbehoven är stora. Honduras är ett land där förväntad livslängd stigit till mer än det dubbla sedan 1930 men där BNP per capita bara är marginellt högre nu än då (Källa: Gapminder).

Sista året gjorde hon praktik inom en organisation och fortsatte sedan arbeta åtta år inom denna organisation parallellt med en egen verksamhet som konsult. Till Sverige kom hon 1998. Första tiden var fylld av svårigheter. Språket och skillnader i myndigheters arbetsätt jämfört med hemlandet utgjorde betydande hinder.

Hon kämpade med att lära sig svens-

ka och skickade in sina papper till Socialstyrelsen. Beskedet hon fick var att 180 av hennes 300 poäng validerades. Resten skulle hon behöva läsa in, och förutom detta var hon tvungen att läsa engelska och svenska på Komvux. Parallellt med studierna jobbade hon för Noaks Ark och på ett latinskt radio-program med att informera om och förhindra spridandet av hiv.

– På den tiden, med heltidsarbete och tre tonåringar i huset, kändes studier mest som en dröm. Jobben gav mig ingång och tillträde till det svenska samhället. Det gav möjligheter att hjälpa människor och samtidigt lära mig mer.

Ströjobb som timvikarierande skötare inom psykiatri i Kronobergs län ledde i sin tur till kortare vikariat på Bup, som i sin tur genererade jobb som föreståndare på sjukhuskiosken vilket ironiskt

nog var betydligt bättre betalt än skötarejobben.

– Då började jag faktiskt undra hur mycket vårdjobb egentligen värderas här i Sverige, säger Aurelia Carcamo.

Det skulle komma nya provningar. År 2006 fick Aurelia Carcamo en stroke och opererades akut, vilket räddade hennes liv. När hon kom tillbaka kunde hon inte arbeta i sjukhuskiosken, i stället fick hon finna sig i att de kommande fem åren diska i sjukhusets kök.

Men hon gav inte upp. Hon sökte till universiteten i Uppsala och Göteborg som då hade statliga pengar öronmärkta för utländska kompletteringar, men så drogs dessa bidrag in 2009. När så Linnéuniversitetet startade sin psykologutbildning var Aurelia Carcamo en av de första att ansöka om kompletteringsmöjlighet.

➤ När hon väl blev godkänd blev hon satt att läsa en kurs som, då kursen var över, visade sig vara överflödig, men hon valde även då att se det positiva i att läsa extra och fortsätta att nå sitt mål. För Aurelia Carcamo är slutet på en lång kamp i sikte. Hon är glad att hon inte gav upp utan fortsatte kämpa. Men visst finns det saker i det svenska systemet som hon skulle vilja fungera- de bättre.

– **Det sämsta med** valideringssystemet är att det är så byråkratiskt, man blir skickad hit och dit vilket tar mycket tid. Psykologförbundet skulle behöva arbeta för att utveckla processen. Men trots allt är det effektivare än i mitt land där ingenting fungerar, i Sverige kommer man ju fram till slut.

Hennes råd till de med utländsk examen som drömmer om en framtid som psykolog i Sverige är:

– Kontakta Socialstyrelsen! Men kontakta även universitetet där du vill gå, alltid ger det något.

Wael Fadhel Ali med doktorsexamen i psykologi från Irak har jobbat som psykolog och universitetslärare i mer än femton år i olika länder såsom Jordanien, Libyen och Marocko. Nu kan han snart dra nytta av sina erfarenheter som psykolog i Sverige, med svensk psykologlegitimation.

Vi träffas på Psykologiska institutionen vid Linnéuniversitetet där han sedan början av 2014 kompletterar sina studier. Han ger ett fokuserat och målmedvetet intryck och berättar att han offrat många år på att nå målet, som nu ligger nära i tiden.

Han utbildade sig till psykolog i hemstaden Bagdad. Under slutet på 1980-talet blev han färdig psykolog och fick under 1990-talet ett flertal jobb som universitetslärare, trots långa perioder av krig. Han hade turen att bli erbjuden tjänst i Jordanien, vilket ledde till andra jobb i bland annat Marocko och Libyen.

– Det är egentligen inte så stor skillnad att arbeta som psykolog i de olika länderna. Men gemensamt är att psykologen får betydligt mer respekt när denne har fått sin legitimation, säger Wael Fadhel Ali.

Efter att anställningarna tog slut återvände han till Bagdad, men eftersom där rådde fullt inbördeskrig dröjde det inte länge innan milisen tvingade bort alla som inte var sunni- eller shiamuslimer.

– Kriget var oerhört jobbigt och det var alltid militärer och eldstrider överallt, säger Wael Fadhel Ali som nu tvingades ge sig av.

Wael Fadhel Ali sökte jobb i olika arabisktalande länder, men livet blev svårare och svårare och i Irak väntade krig, katastrof och kaos. Då, 2006, tog han beslutet att tillsammans med sin familj komma till Sverige som flyktingar.

– Viktigast var att ta min familj till ett tryggt land, säger Wael Fadhel Ali.

I Sverige förstod Wael Fadhel Ali att han kunde ha en lyckosam framtid som psykolog, yrket hade god status, prognoserna pekade åt rätt håll och det ver-

”Det finns så mycket outnyttjad kompetens i Sverige som på grund av svårigheter att få sina utländska betyg validerade inte tillvaratas”

kade finnas många möjligheter framöver. Han lärde sig svenska och acklimatiserade sig så gott han kunde. Men så var det det där med valideringen/ekvivaleringen. Wael Fadhel Ali skickade in sina papper till Socialstyrelsen och svaret var inte helt enkelt att tolka. Han saknade enligt beslutet tre kurser, varav en var ”Socialkunskap, tre poäng”.

– Men ingen sådan kurs existerade



Wael Fadhel Ali

”Det sämsta med validerings-systemet är att det är så byråkratiskt, man blir skickad hit och dit vilket tar mycket tid”

Aurelia Carcamo

och universiteten sa att det var omöjligt att stycka upp kursen och läsa bara tre poäng. Dessutom var den kursen av någon anledning inte gratis för mig, suckar Wael Fadhel Ali och rycker på axlarna.

Trots att det dröjde fem år innan han fick chansen att komplettera sina studier gav han inte upp. I skrivande stund fattas bara en av kurserna och Wael

Fadhel Ali jobbar i väntan på detta som psykologassistent.

Han anser att kompletteringar och valideringar kunde skötas smidigare och att det skulle finnas kontakt mellan Socialstyrelsen och universiteten så att den vänstra handen visste vad den högra gör. Kanske ett slags test som visar om personen är behörig eller inte och i det senare fallet en färdigdesignad

kompletterande utbildning.

– Det finns så mycket outnyttjad kompetens i Sverige som på grund av svårigheter med att få sina utländska betyg validerade inte tillvaratas. Ett otroligt slöseri med kompetens och inte alls samhällsnyttigt. Det skulle verkligen underlätta integreringen i samhället. Det är viktigt att vi jobbar tillsammans för att förbättra detta, tycker Wael Fadhel Ali. ●

Socialstyrelsen efterfrågar regeringsinitiativ

Socialstyrelsen skulle helst se att en högskolemyndighet ansvarade för bedömningar av den teoretiska kompetensnivån hos personer från icke EU-länder som söker svensk psykologlegitimation. Men trots påstötningar har regeringen ännu inte kommit med något sådant förslag. Det säger Pernilla Ek, enhetschef på Socialstyrelsens avdelning för regler och behörighet.

De svårigheter som många utländska psykologer som söker svensk legitimation vittnar om med ekvivalering av utbildning, möjligheter att få PTP-tjänster eller liknande har funnits i många år. För tio år sedan tillsattes en utredning om hur en tredjelandsordning, det vill säga en modell för hanteringen av

legitimationsansökningar från personer utbildade utanför EU, skulle kunna se ut. Men inget hände.

– Det står i patientsäkerhetsförordningen att den med utländsk examen ska ha kunskaper och färdigheter som motsvarar de svenska kraven, det gäller generellt för alla reglerade yrken,

men ingen aktör pekas ut och Socialstyrelsen har av hävd tagit på sig det här uppdraget. Men ▶

Pernilla Ek

► vi arbetar mycket på att få till en tredjelandssordning, säger Pernilla Ek.

Helst skulle hon se att någon myndighet på högskoleområdet fick detta ansvar. Redan nu har de psykologiska institutionerna ett visst inflytande över hur utländska psykologers teoretiska kompetens bedöms genom att Socialstyrelsen vänder sig till institutionerna då de eftersöker sakkunniga granskare. I dag använder man sig av tre expertgranskare, vilket Pernilla Ek tycker är alltför få.

– Det är viktigt att utbildarna själva föreslår experter som har bra kunskap

borde ligga på någon av de psykologiska institutionerna. Men inte heller de har möjlighet att söka speciella medel för ett sådant åtagande.

Det har dock skett förbättringar i Socialstyrelsens handläggning, menar Pernilla Ek. Sedan i mars i år ställs inte längre krav på kompletteringar i enstaka kurser motsvarande några få poäng – kurser som för övrigt ibland inte finns att tillgå – utan syftet är nu att i större utsträckning utgå från den målstyrning som svenska psykologutbildningar har.

– Tidigare gick vi in och berättade exakt vilka teoretiska delar som saknades och måste kompletteras, och den sökande fick själv söka kurser på universiteten. Nu tittar vi på den tidiga-

re utbildningens längd och innehåll och gör en bedömning mot målen, i stället för en detaljgranskning. Stämmer det överens med den svenska utbildningen måste man visa att man behärskar det svenska språket och komplettera med en kurs i socialkunskap för psykologer, vilket i praktiken handlar om samhälls- och författningskunskap och är fristående kurser som kan gå under lite olika beteckningar beroende på universitet, säger Pernilla Ek.

Ett annat bekymmer är att möjligheten för en sökande från ett EU-land att utföra ett lämplighetsprov, vilket enligt rådande EU-direktiv om yrkeskvalifikation ska vara ett alternativ till kompletteringar av utbildningen, i praktiken inte existerar.

– Vi har varken fått något regeringsuppdrag eller pengar för att ta fram och erbjuda lämplighetsprov, trots att vi lyft frågan till regeringen. Vi har inte heller hittat någon som är villig att utforma ett sådant prov, vilket rimligen

För dem som har en mycket avvikande utbildning, kanske tre års utbildning jämfört med den svenska femåriga, eller där utbildningen inte är eftergymnasial, avslås ansökan utan att expertgranskarna behöver bedöma underlaget. I övrigt ska de brister som upptäcks kunna avhjälpas inom ramen för den PTP-tjänst som den sökande måste genomgå innan legitimation. ●

PETER ÖRN



Anders Wahlberg

FOTO: RENATO TAN

Psykologförbundet uppvaktrar ministrar

Psykologförbundet planerar fortsatta uppvaktnings av politiker och ansvariga ministrar för att förbättra möjligheterna för psykologer med utländsk examen att få svensk legitimation.

– Vi för även regelbundna diskussioner med studierektorerna, och funderar på att uppvakta i den här frågan, säger Anders Wahlberg, ordförande i Psykologförbundet.

Det Psykologförbundet har varit mest kritisk mot är att Socialstyrelsen bedömt den sökandes underlag utifrån huruvida enskilda kurser är avklarade, medan den svenska psykologutbildningen är målstyrd. Nu uppger dock Socialstyrelsen att kriterierna har ändrats något (se separat text). Men Socialstyrelsen efterfrågar fortfarande enskilda kurser trots att måluppfyllelsen bör vara avgörande, anser Anders Wahlberg.

– Socialstyrelsen måste lyssna mer på de som berörs av det här problemet, och ta hjälp av bland andra studierektorerna på psykologutbildningarna. Men även regeringen måste agera och hantera den här frågan bland övriga EU-frågor, säger Anders Wahlberg.

Det har framförts önskemål om att staten borde garantera PTP-platser för alla, eftersom det uppfattats som ett "resurslöseri" att inte minst psykologer med utländsk examen kan få vänta länge på en PTP-tjänst. Anders Wahlberg är tveksam till en sådan konstruktion.

– Det handlar om anställningar som andra beslutar om så jag tror inte att det är en möjlig väg att de regleras av staten. Men även frågan om PTP-tjänster och tillgång till PTP-tjänster är något vi uppmärksammar i våra kontinuerliga kontakter med Socialstyrelsen och arbetsgivare, säger Anders Wahlberg. ●

PETER ÖRN

”Det är ett bekymmer att vi idag bara har tre experter att vända oss till”

om vad som händer inom det utbildningsområdet. Men det är ganska svårt att få tag på sakkunniga och det är ett bekymmer att vi i dag bara har tre experter att vända oss till. Vore det fler skulle fler kunna granska ett specifikt ärende om granskaren är osäker och det skulle finnas utrymme för en second opinion, säger Pernilla Ek.

"Stora vinster med att snabba på processen"

Många psykologer med utländsk utbildning har hört av sig till *Psykologtidningen* med sina erfarenheter för att få svensk legitimation. Här är ett urval av dessa.



Nahide Ergezen-Hermansson, från Turkiet, psykolog vid Hermanssons Psykologtjänst:

"1975 kom jag som nyutexaminerad psykolog från Hacettepe-universitetet i Ankara till Umeå på turkiska statens bekostnad för vidare studier. Efter ett års intensiv språkundervisning och fyra års

forskarutbildning träffade jag min kärlek och flyttade till Lycksele där jag försökte slå mig fram på arbetsmarknaden, som "bibliotekarie", lärarassistent, vårdare med mera.

Vid ett besök på arbetsförmedlingen 1984 kom nådastöten, arbetsförmedlaren sa: "Du kommer aldrig att få ett jobb som psykolog i Sverige." Min ilska växte enormt: Vad skulle jag göra?

Jag tog tjuren vid hornen och gick till Psykiatriska mottagningen vid Lycksele lasarett, bad att få tala med högste chefen, presenterade mig och se där: jag fick anställning som sommarvikarie! (Stort tack till psykolog Åke Granberg och föreståndare Lars Åström för att ni trodde på mig!)

"Jag hade tur att träffa rätt människor vid rätt tid och plats"

Jag fick rådet att omedelbart skicka en utskrift av mina betyg i alla kurser till Socialstyrelsen och be om en evaluering som grund för att skaffa legitimation. Denna information hade man nämligen glömt att ge mig på arbetsförmedlingen.

Evalueringen blev klar året därpå, ytterligare ett år senare fick jag min legitimation. Sedan dess arbetade jag som psykolog tills jag 1994 startade eget psykologföretag, Hermanssons Psykologtjänst.

Jag hade turen att träffa rätt människor vid rätt tid och plats, förmågan att lära mig svenska som blev nyckeln till ett fungerande yrkesliv, samt uppmuntran och stöd av min man för att våga ta egna initiativ." ●



Krassimira Gonzalez, från Bulgarien, fil dr och psykolog:

"Jag kom till Sverige 1985 med ett diplom som socialpsykolog från en femårig utbildning från Friedrich-Schiller-Universität i Jena, dåvarande Östtyskland. Därefter arbetade jag två år på socialpsykologiska institutionen i Sofia i Bulgarien, för att därefter resa till Sverige där vi fick veta att vi måste söka uppehållstillstånd.

Under ett och ett halvt år bodde vi på flyktingförläggningar i Valsta, Öland och Alvesta, så småningom flyttade vi till Hudiksvall. När vi fått uppehållstillstånd intervjuade jag en kollega på Arbetsmarknadsin-

stitutet om var och hur psykologer arbetar i Sverige. Han föreslog att jag skulle börja arbeta som barnskötare för att lära mig om svenska samhället, och sedan gå vidare med psykologstudier.

På arbetsförmedlingen sa de att jag måste skriva till arbetsgivare och bifoga kopior på betyg. Hösten 1987 kom jag äntligen på en anställningsintervju som skolpsykolog i Ljusdal. Efter en tid ringde de, jag vågade inte tro mina öron.

De hade ringt Psykologförbundet och frågat om det fanns hinder att anställa mig, förbundsordförande hade svarat att de skulle tänka på handledning och att jag måste validera mina betyg. Så enkelt var det.

Samma år ringde jag Psykologiska institutionen vid Stockholm universitet som sa att de behövde kursplan från Jena, och när jag ringde till institutionen i Jena vågade de knappt prata när de hörde att jag ringde från Sverige. Jag ringde igen och talade med en av professorerna. Det visade sig

att han skulle till Bulgarien på en konferens, han lovade ta med sig vår kursplan att lämna till någon i den bulgariska delegationen och meddela namnet på personen till mina föräldrar i Sofia.

Min professor höll sitt ord, mina föräldrar fick kursplanen och kontaktade en kollega från socialpsykologiska institutionen och bad henne ta den med sig till Stockholm dit hon skulle på konferens.

Efter flera månader kunde jag skicka in den och våren 1988 fick jag svar att jag behövde komplettera tre kurser på 23 poäng, och att jag måste ha PTP-tjänst med handledning, samt tala svenska.

Året i Ljusdal kunde tillgodoräknas som PTP och min handledare intygade om mina handledningstillfällen samt mina kunskaper i svenska. Jag flyttade till Stockholm för att läsa in poängen och 1989 fick jag min legitimation.

Nu i efterhand har jag svårt att se processen som en kamp. Det tog tid, men jag hade inte väntat mig något annat." ●

"I efterhand har jag svårt att se processen som en kamp"



Paul Zieltjens, från Nederländerna, psykolog vid Neuro-psykiatriska behandlings-enheten, Borås:

"Jag fick min svenska legitimation 2005. Jag minns att första hindret var att det var svårt att veta vad man skulle skicka, trots informationen på Socialstyrelsens hemsida. Om svenska eller engelska inte är ens modersmål utgör instruktionerna där första möjligheten till missuppfattningar.

Jag skickade in det jag trodde de ville ha, komplett med apostillestämplar etc. Efter flera veckor fick jag svar att det behövdes viss komplettering.

Visst. Så jag skickade in ytterligare några papper med flera stämplat och fick igen (efter samma väntetid som ovan) svar att det behövdes ytterligare komplettering, så jag skickade in det med (här gäller det alltså att hålla ut och inte bli som en av Seligmans hundar).

Det var som tur var sista kompletteringen och jag fick min svenska legitimation. Det tog ett antal månader men det tog inte åratals och jag behövde inte heller komplettera min utbildning här i Sverige.

Jag har full förståelse för att det tar tid för Socialstyrelsen att kolla upp alla utbildningar och deras innehåll. Det förvånade mig ändå lite att det tog så lång tid då enade Europa ju är till för att öka rörligheten. Då skulle man tro att det redan skulle finnas riktlinjer kring utbildningarnas jämbördighet och Bologna-processen.

För det svenska samhället finns det flera vinster med att påskynda denna process och inte låta värdefulla resurser bli oanvända." ●

"Det förvånade mig att det tog så lång tid"

”Barnanpassad psykologutredning – en självklarhet”

Att barnanpassa återgivning av psykologutredningar inom habiliteringen – och inte bara informera föräldrarna – är ingen självklarhet. Men det borde det vara, menar Inger Kärnekull-Jakobsson, psykolog med lång erfarenhet inom barn- och ungdomshabiliteringen i Mora, och som har utvecklat en arbetsmodell för detta.

TEXT: KAJSA HEINEMANN

För vissa barn kan tio minuter kännas som en evighet. Några har ”spring i benen” och kan inte sitta still. Andra har svårt att föra samtal och förstå sammanhang, medan några reagerar med ilska och vägrar både prata och lyssna. Då gäller det att vara uppfinningsrik, flexibel och anpassa samtalet efter barnets förmågor; styrkor och svagheter. Det säger psykolog Inger Kärnekull-Jakobsson, som har utarbetat en arbetsmodell för barnanpassad återgivning av psykologutredning för barn mellan 6 och 12 år med funktionshinder inom habiliteringen i Mora.

– Ibland får jag sitta under skrivbordet en kvart tillsammans med ett barn, ibland dricker vi bara saft. Det handlar om att visa barnet respekt, på så vis känner barnet sig tryggt, vilket är en förutsättning för att kunna ta till sig en diagnos och vilka styrkor och svagheter som barnet har.

Egentligen borde barnanpassad återgivning av psykologutredning vara en självklarhet för alla barn med funktionshinder, men så är det inte, menar Inger Kärnekull-Jakobsson, som nyligen föreläste om modellen på POMS, Habiliteringspsykologernas yrkesförbunds konferens i Stockholm. Även om hon hela tiden inte ansett att det kändes bra att barn som utreddes inte var delaktiga i processen, var det först 2007 då hon hörde Julia Bergvall-Lindell, psykolog på Bup i Stockholm, föreläsa om hur de arbetade med barn-



Inger Kärnekull-Jakobsson

anpassad återgivning. Efteråt började Inger Kärnekull-Jakobsson utveckla en modell anpassad för barn med olika funktionshinder, som utvecklingsstörning, autism, adhd, eds och cp, inom habiliteringen i Mora; en modell som i dag är självklar för alla som arbetar där.

– Jag insåg att vi hade varit alltför föräldracentrerade, det kändes inte bra. Det är klart att vi måste nå föräldrarna, men vi arbetade över huvudet på barnen och riktade bara in oss på föräldrarna i tron att de skulle förmedla väsentlig information till sina barn. Det har säkert fungerat i några fall, men oftast inte.

– Många föräldrar, som får ta del av barnets funktionshinder, var kanske i

chock eller i en svår bearbetningsfas och kunde kanske därför inte ta in information och än mindre förmedla det till barnet. Ibland har föräldrarna svårigheter av samma slag som sina barn. Därför är det jätteviktigt, naturligtvis på uppdrag av föräldrarna, att anpassa utredningar och utlåtandena så att också barnen förstår vad deras diagnos innebär, säger Inger Kärnekull-Jakobsson.

Första steget i den barnanpassade psykologutredningen är att föräldrarna efter att de delgetts psykologutredning får svara på frågorna: Vad är barnet bra på? Vilka svårigheter finns? Vilka behov finns/vad behöver barnet för hjälp? Utifrån det samt psykologutredningen

FOTO: PRIVAT

letar sedan Inger Kärnekull-Jakobsson bilder och hittar formuleringar som kan illustrera diagnosen/utredningen.

– Jag gillar bilder! Det ska vara färgglada bilder, det uppskattas. Eftersom varje barn är unikt gäller det att hitta bilder som passar just det här barnet. Det är klart att det tar lite tid, men det är det värt, absolut! Barnen blir så stolta när de får sin utredning med diagnos presenterad i bild och många färger,

brukar sitta som tända ljus, de får ett gemensamt språk som de kan tala med barnen. Och skolan tycker också att det är bra. Det känns så rätt att göra så här. Utredningen är inte färdig förrän jag presenterat detta för barnet. Det ger en grund för mig och hela teamet.

Enligt Inger Kärnekull-Jakobsson har fler psykologer runt om i landet börjat bli intresserade av modellen, men fortfarande finns det de som anser att man

inte ska prata om diagnoser med små barn.

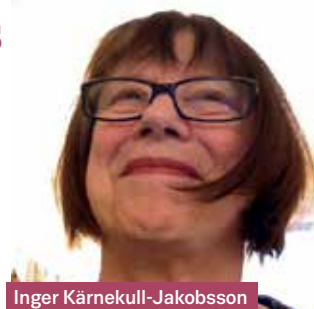
– Jag tror tvärtom att det är skadligt om man inte berättar för barn om deras diagnos och utredning och vad den innebär. Ju tidigare de får chans att börja en förståelseprocess, desto bättre. Jag säger som min förebild Astrid Lindgren: "Man kan inte öka på lögnen i ett barns liv. Det enda som är trösterikt i längden är vuxna som svarar adekvat. Och ju jobbigare och mer kaotisk vardagen är desto fastare och mer uppriktigt måste svararen vara. Det måste finnas något att hålla sig i."

– Alla barn vill medverka. Jag frågar alltid om de vet varför de är här? Och så berättar jag att det är för att jag ska se hur de är, arbetar och tänker så att jag kan berätta för deras skola vilken hjälp som behövs. Jag har aldrig misslyckats att få med mig barnen! ●

"Jag har aldrig misslyckats att få med mig barnen"

och som de kan ta med sig hem och titta på och läsa om.

– Många barn brukar bara bry sig om det som är positivt. Det händer att barnen säger att jag glömt något, då lägger vi till det, eller drar ifrån. Föräldrarna



Inger Kärnekull-Jakobsson

"Många fördelar med arbetssättet"

Barnanpassad psykologutredning är ett välkommet arbetssätt inom Barn- och ungdomshabiliteringen i Mora. Det anser PTP-psykolog Maria Kihlström, som arbetar med barn mellan 0 och 12 år, och psykolog Marie Ahrling, vars patienter är 13-18 år.

Maria Kihlström:

– Jag ser många fördelar med arbetssättet och tycker att det är viktigt att låta barn få vara delaktiga och tror att de mår bra av öppenhet. Jag ser barnanpassad utredning som ett sätt att genom dialog hjälpa barn att få större förståelse för sig själv och sin omgivning. I samtalet får barnet möjlighet att förklara hur han eller hon tänker och tycker om sig själv. Jag vill att barnet vid återgivningen ska bli medveten om sina starka sidor och få känna sig värdefull, men också att få insikt i svårigheter och en förklaring till varför och hur omgivningen behöver anpassas runt barnet.

– Jag upplever att det finns många föräldrar som kan tycka att det är svårt att prata med sina barn om funktionsnedsättning. Jag hoppas att kunna ge

förslag och idéer om att ungefär så här kan man prata. Jag tror att det i samtalet även är jätteviktigt att betona att också barns ansträngning har stor betydelse för fungerande i skolan och på fritiden. Detta för att inte låta namnet på en funktionsnedsättning bromsa barns utveckling och tro på sig själv.

Marie Ahrling:

– Den modell jag arbetar efter är anpassad till äldre barn och ungdomar, exempelvis innehåller den mer information om diagnoser. Den tillhör min PTP-handledare Daniel Persson, men det finns fler psykologer inom habiliteringen i Dalarna som arbetar med detta. För mig är det självklart att arbeta med barnanpassad psykologutredning.

– Jag är KBT-utbildad och

en av de saker jag tycker bäst om med den här metoden är att den ger stora möjligheter till tydlighet och transparens. Du kan under terapins gång ofta vara öppen med vad som händer och hur och vad vi jobbar med för att nå olika mål. Jag tycker att just transparens och tydlighet är det som även gör barn- och ungdomsanpassning viktigt. Att se till att alla inblandade är informerade och "med på tåget" tycker jag är en viktig del av vad det innebär att visa respekt mot andra och respektera andras integritet, och i det ingår att i möjligaste mån anpassa sitt material och språk så att det passar mottagaren.

– Om materialet är begripligt ökar chansen att inte bara återkoppla utan även öppna för diskussion och anknyta till barnets verklighet: Vad innebär denna

FOTO: MARIA DANIELS



Maria Kihlström och Marie Ahrling

svårighet och styrka i testsituationen för dig i vardagen? Man visar respekt mot barnet som en unik individ med egna rättigheter till sig själv och sina prestationer. Om diagnosinformationen kopplas till de prestationer man själv har gjort ökar rimligtvis förutsättningarna för att man bättre kommer ihåg och förstår hur diagnosen hör ihop med de egna styrkorna och svårigheterna.

– Att fokusera på individens prestationer och styrkor och svagheter leder bort från en potentiell fara inom habiliteringsarbete: att man fokuserar för mycket på diagnoser i stället för individuella förutsättningar och anpassningar, vilket bara är positivt. ●



FOTO: STEFAN DEAK

Arrangörerna bakom NPS-konferensen: Amanda Johansson, Anna Czoloszynski och Stefan Deak.

Organisationspsykologi

temat på konferens för psykologstudenter

Nordic Psychology Student Conference är en konferens som varje år arrangeras av ett av deltagarländerna: Sverige, Norge, Finland, Danmark och Estland. Den 7-9 november var det Sveriges, och Uppsalas, tur.

Arets tema var "Building an organization" och konferensen inleddes av Psykologförbundets ordförande Anders Wahlberg, som talade om arbets- och organisationspsykologins stora betydelse i samhället. Han tog bland annat upp den psykosociala arbetsmiljöns påverkan på anställdas hälsa, och de förbättringsmöjligheter som vår psykologiska kompetens kan ge.

Under planerandet av konferensen funderade vi tre i arrangörsggruppen – Amanda Johansson (Uppsala universitet), Stefan Deak (Stockholms universitet) och jag, Anna Czoloszynski från Göteborgs universitet – på hur psykologstudentkonferenser vanligtvis brukar se ut. Vi ville göra något annat: skapa en upplevelse-baserad konferens, där deltagarna fick vara aktiva och skapande i

kunskapsförmedlingen samtidigt som de kunde lära känna varandra bättre.

Det hölls många intressanta workshops. Roland Olsson och Björn Elowson från Assessio hade en workshop om rekrytering och urval med hjälp av psykologiska tester, som deltagarna själva hade

fått göra inför konferensen. De talade bland annat om vikten av att kunna paketera och förmedla all den kunskap vi psykologer besitter, på ett sätt som är tillgängligt för och efterfrågas av näringslivet.

Jonas Mosskin och Alexander Graff från Organisationspsykologerna lät



Här är alla deltagarna på årets konferens: fem danskar, sju estländare, nio finländare, fem norrmän och sex svenskar. Foto: Johanna Kjellman

3 frågor till Arne Larsson...

...psykolog, med specialistkompetens inom klinisk psykologi och arbetslivets psykologi, som arbetar på Arbetsförmedlingens avdelning Arbetslivsinriktad Rehabilitering, och nu presenterar begreppet: Real-Time-Crisis (RTC) för att identifiera och bättre hjälpa arbetssökande med pendlade stressymtom.

deltagarna använda den egna organisationen, NPS, som case och samtidigt observera processerna och konsulternas arbete. Deltagarna fick då både uppleva och se hur det organisationspsykologiska arbetet kan se ut i praktiken.

Resten av helgen fylldes av studentledda workshops och presentationer varvade med sociala aktiviteter. Studentprojekten handlade om allt från mindfulness i samband med utbrändhet, till minnestekniker för namn för bättre nätverkande.

Lördagskvällen avslutades traditionsenligt med "Cultural evening", då alla länder presenterar det bästa, och

"Vi ville göra en upplevelsebaserad konferens där deltagarna fick vara aktiva och skapande"

mest unika de har att bjuda på. Med skräckblandad förtjusning smakade deltagarna på surströmmingen från det svenska bordet.

Det var dock en annan form av kulturellt utbyte som framför allt stod i centrum: ett utbyte av perspektiv och erfarenheter. Synen på psykologi, och psykologers roll, skiljer sig väldigt mycket mellan de nordiska länderna, något vi har liten kunskap om och sällan får tillfälle att diskutera.

Vi diskuterade också möjliga framtida forskningsprojekt och utbyte idéer. Trötta, men med ny kunskap och inspiration, och många nya vänner, lämnade vi så årets konferens. Blicken vänds nu mot nästa års värdland som är Finland. ●

ANNA CZOLOSZYNSKI
Psykologstudent termin 9 Göteborg

1 Du har skapat begreppet Real-Time-Crisis (RTC), kan du beskriva det?

– RTC är ett psykiskt tillstånd och påminner om en klassisk krisreaktion, men skiljer sig markant på ett par punkter; det finns inget historiskt trauma att förhålla sig till, krisbearbetning enligt kriskurvas faser är inte möjlig att fullfölja, traumat under RTC verkar kausalt pågående i realtid.

– Under en följd av år har jag hos ett antal sökande noterat ett svängande psykiskt tillstånd där både amplitud och frekvens av den psykiska tillståndsförändringen liknar men ändå inte går att hänföra till reguljära bipolära sjukdomstillstånd. Dessa personer är och har varit under stark psykisk belastning där de faktiska yttre omständigheterna starkt influerar på individens psykiska status i realtid i form av endera påtaglig lättnad och psykiskt avlastande reaktioner, visavi påtagliga yttre influenser med påverkan i motsatt riktning, som innebär ökad belastning och förhöjd psykisk orosdrivande press över tid.

– Dessa polära omständigheter utlöser en återkommande känslomässig pendling mellan hopp och förtvivlan. Exempel på detta kan vara personer med svårartat sjukdomsförlopp med oviss prognos, personer som drabbats av funktionsnedsättningar, har hög sårbarhet eller är indragna i rättsliga processer såsom vårdnadstvist, arbetsrättsliga tvister samt personer som inväntar avgörande myndighetsbeslut, som rätten till asyl.

2 Hur är RTC tänkt att användas?

– Psykologer, läkare och annan utbildad personal vid vårdcentraler och specialistkliniker samt personal vid rättsväsendets olika aktörer och försäkringskassan kan använda RTC som en parameter, en funktionspåverkande faktor som bör vä-



Arne Larsson

gas in i bedömningar. Inom Arbetsförmedlingens verksamhet kan RTC användas för att identifiera personer som befinner sig i just ett pendlade funktionspåverkande tillstånd, vilket innebär att man måste träffa individen också över tid för att kunna göra en vald bedömning av nivån på prestationsförmågan. Inom Arbetsförmedlingen finns två viktiga

begrepp: prestationsförmåga och arbetsförmåga.

– Det kan medvetandegöra att RTC-påverkade individer har en betydande rehab-potential med både ett prestations-golv och ett prestationstak. Taket kan i beaktandet av RTC-problematiken bättre identifieras. Det är viktigt att ta detta faktum med i bedömningsunderlaget, inte sortera ut personer som har en faktisk inneboende långsiktig fungerande arbetsförmåga.

3 Har du utvärderat RTC?

– Nej, men reaktioner och feedback från de professionella behandlare och bedömare som fått tillgång till min beskrivning av RTC är väldigt inspirerande, och det är också en av anledningarna till att jag dokumenterat det. Min förhoppning är att man känner igen sig från vardagspraktiken, att intresse och kunskap om att identifiera RTC med tiden får en större spridning, fler lämpliga åtgärder utvecklas, utvärderas och kan komma fler RTC-påverkade till del. I dagsläget är det bara beprövad erfarenhet, men utifrån empirisk fakta och ett antal genomtänkt identifierbara variabler finns anledning gå vidare, sprida kunskap om RTC för att också få igång en organiserad strukturerad forskning utifrån olika frågeställningar kopplade till funktion och prestationsförmåga. ●

TEXT: **KAJSA HEINEMANN**
FOTO: **JOHAN LARSSON**

■ **För mer info om RCT:**
realtimercrisis.se@gmail.com

Förlikning i medlemsärende som drevs till Arbetsdomstolen

En tvist med arbetsgivaren i ett enskilt medlemsärende fick Psykologförbundet att ta det mycket ovanliga beslutet att driva ärendet vidare till Arbetsdomstolen. Nu har parterna nått en förlikning, och i tvistefrågan – att ett fackligt engagemang inte ska riskera att leda till negativa följder för den enskilde sett till exempelvis löneutfall – är parterna överens.

När Psykologförbundet uppfattade det som att en enskild medlem i Jönköpings län hade fått ett sämre utfall och omdöme i ett lönesamtal med hänvisning till sitt fackliga engagemang inleddes förhandlingar med Sveriges kommuner och landsting, SKL, som företrädde arbetsgivaren landstinget i ärendet.

Enligt Psykologförbundet

stred landstingets agerande mot föreningsrätten, och den för alla fackförbund avgörande principen att ett fackligt engagemang inte ska leda till att arbetstagaren på något sätt hamnar i ett sämre läge.

– Men positionerna var väldigt låsta under förhandlingarna och det var av den

anledningen som förbundet till slut såg sig nödgat att dri-

”Det är mycket ovanligt att vi driver tvister till AD”

va tvisten vidare till domstol, säger Psykologförbundets chefsjurist Nikki Vagnér, och fortsätter:

– Fallet är unikt på så sätt att det är mycket, mycket ovanligt att vi driver tvister till Arbetsdomstolen. Vår inställning är att sträva efter samförstånd, inte strid, och värna långsiktigt om goda relationer med såväl med- som motparter. Vi löser normalt tvister genom förhandling den sedvanliga vägen.

Efter mycket skriftväxling med inlagor från båda parter

inför själva domstolsförhandlingen sträckte dock arbetsgivarparten ut handen och ville träffa Psykologförbundet.

– Under samtalet med SKL blev det allt mer tydligt dels att landstinget inte haft något uppsåt att kränka föreningsrätten, dels att vi hade en samsyn och ett gemensamt intresse att utveckla partsrelationerna och det lokalfackliga arbetet. Nu har

FOTO: ULRICA ZWENGER



Nikki Vagnér

vi satt dessa ståndpunkter på pränt i ett gemensamt förhandlingsprotokoll.

– Landstinget har även lämnat ett erbjudande till den berörda medlemmen, men med ett innehåll jag inte vill kommentera närmare, säger Nikki Vagnér.

PETER ÖRN

GODKÄNDA SPECIALISTER

Arbets- & Organisationspsykologi

HELENA KJELLGREN: Existentiell psykologi och arbetslivsinriktad rehabilitering – med inriktningen organisationspsykologi

JOSEFIN ELTHAMMAR: Utvecklades ledarskapet av utbildningen "Utvecklande Ledarskap"?

MALIN NYMAN: PTP-psykologers upplevda stressfaktorer under PTP-året

MARIKA BRANDT BRUNE: Coaching police officers to

work with passion and authority
ELLEN CLAESDOTTER-PETTERSSON: Utvärdering av elevhälsans psykologutredningars effekt på psykisk ohälsa, skolkompetenser och elev-pedagogrelation

Klinisk psykologi – med inriktningen Psykologisk behandling/psykoterapi

MEHMET EMIN GÖNCÜ: "Ordlös skräck" Två kontrollerade fallstudier av kognitiv beteendeterapi vid posttraumatiskt stressyndrom

MARIANNE ENGLUND: När personligheten blir dopad –

fem intervjuer om mani, skam och skuld

NJÖRDUR VIBORG: Eating-related problems among 13-15 year old Swedish adolescents. Frequency and stability over a one-year period

ANDERS W ERIKSSON, ROSALIE SÄREGÅRD: Fantasi vid depression

MIKAEL SINCLAIR: Congruence in the therapists' and clients' ratings of the therapeutic alliance does not predict outcome in psychological treatment – med inriktningen neuropsykologi

MOHAMMED REZA SIAI: Träning av exekutiva funktioner hos ungdomar

FREDRIK WAGNSTRÖM: Cognitive Functioning and Antisocial Aggression in 270 Male Violence and Sexual Offenders Aged 18-25 Years

JACQUELINE BORG: Molecular Imaging of the Serotonin System, in Human Behaviour

Pedagogisk psykologi – med inriktningen Funktionshindrens psykologi

PETER KARLSSON: Beteendestöd i vardagen

LEDAREN

Örjan Salling, psykolog och förbundsdirektör



❄ Bokslut 2014: ❄

"Behovet av psykologer fortsatt stort"

Ater dags för ett bokslut över året som snart har gått; 2014 har innehållit såväl framgångar som motgångar. Psykologförbundet har fortsatt en god medlemsutveckling; under flera år har vi tillhört de Saco-förbund som växer mest, procentuellt sett. Ändå finns mycket att göra för att medlemsnyttan såväl ska utvecklas som uppfattas och uppskattas. De resurser som står förbundet till förfogande på central nivå är naturligtvis begränsade, även om ambitionsnivån är mycket hög, och skulle inte förslå långt förutan det arbete som görs bland våra medlemmar i psykologföreningar, yrkesföreningar och studerandeföreningar.

Kan man hoppas på ett fortsatt stort engagemang även under 2015?!

Som bekant har stora förändringar skett i administration och framdrivande av vår specialistutbildning. Den professionalisering av arbetsinsatserna som har gjorts bör leda fram till en ytterligare positiv utveckling av utbildningen. För att detta ska bli möjligt behövs dock även stöd från såväl arbetsgivare, verksamhetsföreträdare som myndigheter. Ett formaliserat erkännande av såväl behovet som värdet av specialistpsykologer måste komma så här tjugo år efter specialistordningens införande.

Under året har det fattats beslut om att Karlstads universitet får sjsätta ett

psykologprogram. Därmed erbjuder ett elfte universitet denna mycket efterfrågade utbildning. Naturligtvis är detta en maktpåliggande uppgift som kräver stora insatser för dem som är satta att förvalta uppdraget. Behovet av psykologer är fortsatt stort, och expanderade, ute i samhället.

I en ledare i *Psykologtidningens* sista nummer år 2007 skrev jag en önskelista för året som skulle komma. Där tog jag bland annat upp en förhoppning om att Skollagen skulle inkludera psykologer i kraven på Elevhälsan. Så skedde, men

"Inför 2015 uttalar jag en förhoppning att sjukvårdshuvudmännen säkerställer en adekvat tillgång på psykologer inom primärvården"

tyvärr har många huvudmän blundat inför de krav som det ställer på att få en faktisk tillgång på psykologer i skolverksamheten.

En ytterligare förhoppning var att de ökade ohälsotalen avseende psykisk ohälsa skulle bemötas med ökad tillgång på psykologer inom primärvården. Det har till viss del skett, men i alldeles för liten omfattning, såväl vad gäller antal psykologer som antalet

primärvårdscentraler med psykologbemannning. Inför 2015 önskar jag uttala en from förhoppning om att sjukvårdshuvudmännen säkerställer en adekvat tillgång på psykologer inom primärvården. Om inte får vi väl konstatera att det fortsatt är långt mellan politiska uttalanden och politisk beslutskraft när det gäller att bekämpa den psykiska ohälsan till ogagn för befolkningen – och lika långt till en likvärdig psykisk hälsovård.

Jag uttalade då 2007 också en förhoppning om att nationella psykiatrisamordnarens slutbetänkande Ambition och ansvar skulle avsätta bestående intryck vad gäller utvecklingen av psykiatri samt barn- och ungdomspsykiatri. Så här sju år senare kan väl konstateras att mycket inte blivit gjort och att mycket behöver göras för att förändra de rådande strukturerna.

Mycket kan således föras i ny räkning även för 2015 då Sveriges Psykologförbund fyller 60 år. Förhoppningsvis står krafterna oss bi för att fortsätta att driva professionens – och befolkningens – intressen ytterligare ett bokslutsår.

Gott slut och ett Gott Nytt År!

ÖRJAN SALLING

Då Örjan Salling går i pension i maj 2015 är detta hans sista ledare i Psykologtidningen; det har blivit många ledare sedan 2001 då hans första publicerades. Vi på redaktionen tackar för medverkan under alla dessa år!

NYTT FRÅN FÖRBUNDET

Enkäten om löner 2014

Mer än var fjärde medlem har nu besvarat enkäten om löner och arvoden för 2014. Gå in och besvara den du också om du missat. Du ska ha fått enkäten i din e-post. Men den finns också på hemsidan.

Fler än 11 000

Psykologförbundet har nu fler än 11 000 medlemmar. Det är yrkesverksamma och pensionärer som står för ökningen medan andelen studenter har minskat.

❄ Jultider ❄

Psykologförbundets kansli har halvdag 23 och 30 december och stängt 2 januari. Vi har begränsad tillgänglighet 22 och 29 december.

Hallå där...

...Yrkesföreningen för forensiska psykologer!

Ordföranden i föreningen, Ann-Sofie Hansson Pourtaheri, svarar här på några frågor om föreningen, som bildades 2003.

Hur vill du beskriva er förening?

– Föreningen tycker det är nödvändigt att de från början fyra benen: kriminalvård, rättspsykiatrisk utredning (RMV), rättspsykiatrisk vård samt Statens institutions- styrelse (SIS) utökas och att området kan omfatta de psykologer som överhuvudtaget arbetar med den forensiska klienten hos polis, psykiatri och behandlingshem.

– Under föreningens mer än tio år har det "nya" lagförslaget angående psykiskt störda lagöverträdare funnits med som en röd tråd. Förändringar har annonserats och sedan inte blivit av. Som förening är det nödvändigt att bevaka denna fråga eftersom den berör kriminalvård och hela rättspsykiatrien såväl den utredande som den behandlande.

Vilka är de viktigaste frågorna för föreningen?

– Det är viktigt och nödvändigt att vi engagerar oss i Bergwall-kommissionen och dess arbete. Det goda och konstruktiva arbete som görs inom rättspsykiatrien löper annars stor risk för att minimeras och exkluderas. Rättspsykiatrien blir då endast en förvaringsplats utan möjlighet till brottsbearbetning och förändring, något som är nödvändigt för att minska återfall i brott.

– Det forensiska områdets speciella karaktär gör att specialistkurser inom området



Ann-Sofie Hansson Pourtaheri

är nödvändiga. Här behöver vi arbeta mer aktivt för att hitta fler än i dag.

– En annan viktig uppgift är att stödja psykologer inom det forensiska området så att vi kan profilera oss.

Vad handlade höstens studie-dagar om?

– Redan från start har vi haft ambitionen att erbjuda såväl forskning som klinisk erfarenhet så att medlemmarna kan hålla sig ajour med vad som händer på området. Bland tidigare studiedagsteman märks aggressivitet, missbruk, personlighetsstörningar, antisocial utveckling hos ungdomar, kvinnliga förövare och kvinnors farlighet. I höst var temat "Neuropsykiatriska diagnosers plats i det forensiska rummet". Neuropsykiatrisk problematik ställer speciella krav på såväl utredning som behandling och där behöver vi lära av varandra och utbyta erfarenheter.

På gång i Psykologförbundet

Seniorer, södra:

Vad: Jullunch och föredrag av Bereket Yebio: "Reflektion av min resa i tid och rum".

Tid: Tisdag 9 dec, kl 12.30.

Plats: Thulehems lilla matsal, Thulehemsvägen 40, Lund.

Anmälan till: anders.hallborg@swipnet.se eller 073-616 6054 senast den 5 december.

Vad: "Vad tycker vi – psykolog-

seniorerna? "Diskussion kring aktuella ämnen utifrån vår livs- och yrkeserfarenhet, psykolog Bertil Norbeck inleder.

Tid: Tisdag 3 feb, kl 15.30–17.00.

Plats: Rum P206, Institutionen för psykologi, Lund.

Seniorer, västra:

Vad: Jullunch

Tid: Onsdag 10 dec, kl 13.00.

Plats: Restaurang The Golden

Professionskursen förlängs

Professionskursen ändras och förlängs till fyra dagar och får en tydligare integration mellan momenten. Maria Lindhe berättar hur och varför:

– Som ett led i det kvalitets-säkrande arbetet som pågår runt specialistutbildningen strävar vi också efter att höja kvalitén på samtliga kurser. Detta för specialistutbildningens trovärdighet, men också för färdiga specialisters självförtroende som kunskapsbärare. Därför förlängs nu professionskursen till fyra dagar och de olika avsnitten – professionsteori, juridik och etik

för psykologer – integreras på ett tydligare sätt och examinationen blir skarpare.

– Professionskursen får generellt mycket höga betyg i kursutvärderingarna vilket är mycket glädjande. Det har dock funnits ett önskemål om en tydligare integration av etik och juridikavsnittet från en del deltagare, och detta har vi försökt ta hänsyn till med kommande upplägg på kursen.



Maria Lindhe

Psykologföretagare

Alla vårdgivare i Sverige är enligt patientskadelagen skyldiga att ha en patientförsäkring som täcker eventuella ersättningsanspråk. Som medlem i Psykologföretagarna omfattas du av den patientförsäkring som ingår i serviceavgiften.

Servicebolagets främsta uppgift är att stötta dig som egenföretagare med information

och rådgivning med fokus på företagarfrågor. Visionen är att göra psykologerna starka på marknaden genom bland annat opinionsbildning, psykologguiden.se och möjligheter till nätverk.

Ansök om att bli medlem:

www.psykologforbundet.se/psykologfretagarna

För Nytt från förbundet svarar press- och informationsansvariga **Susanne Bertman:** susanne.bertman@psykologforbundet.se



Nätverksdagar för psykologer i särskolan

22-23 januari 2015 i Helsingborg.

För anmälan och mer info: henni.wiik@helsingborg.se

Vi ses kl 14.00 för en kopp kaffe i kafeterian.

Seniorer, norra:

Vad: Jullunch i form av knyt hemma hos Anita Olsson.

Tid: Tisdag 16 dec, kl 12.00.

Plats: Vackra Birgers väg 65.

Vad: "Från upplevd verklighet via fotografiet till en komponerad bild", uppsalagruppens fotokurs och dess ledare Hans-Olof Lisper.

FRÅGA OMBUDSMANNEN

Har du en fråga om anställning, arbetsmiljö eller avtal?
Mejla: redaktionen@psykologtidningen.se



"Vad får jag skriva om min arbetsgivare i sociala medier?"

FRÅGA:

Om jag skriver om min arbetsgivare i sociala medier, kan det komma att innebära några negativa konsekvenser för min del?

SVAR:

Att ha åsikter och prata med vänner och kollegor om sin arbetsplats och chef är i sig inget ovanligt men att dela denna information i sociala medier är ett förhållandevis nytt fenomen som skapat ett oklart rättsläge. I sociala medier kan ens uttalande nämligen nå en vid krets av människor och få en spridning som man kanske inledningsvis inte hade räknat med.

När det kommer till att uttala sig om sin arbetsgivare finns det två motstående principer som aktualiseras. Å ena sidan den grundlagstadgade yttrandefriheten och å andra sidan lojalitetsplikten gentemot arbetsgivaren innebärande att man inte får skada denne.

Den bransch man arbetar inom påverkar hur långtgående ens yttrandefrihet respektive lojalitetsplikt är. Det är en glidande skala där en person som arbetar statligt kan sägas ha en något mer långtgående yttrandefrihet genom såväl meddelarfrihet och efterforsknings-

förbud än en privatanställd person som ofta har en starkare bundenhet till lojalitetsplikten. Förhållandet mellan yttrandefriheten och lojalitetsplikten kan också regleras i kollektivavtalet.

Givetvis får man rikta kritik avseende missförhållanden gentemot sin arbetsgivare. Om ett problem uppstår bör man dock i första hand ta upp detta med arbetsgivaren direkt och ge denne en chans att bemöta kritiken. Lojalitetsplikten innebär således riktlinjer för hur och var kritik framförs, det vill säga konstruktivt och initialt direkt till arbetsgivaren. Skulle man inte vin-

"Tänk efter om du kan stå för ditt uttalande nu och om tio år"

na gehör hos arbetsgivaren kan man ta upp frågan med sin fackliga företrädare eller förbundet centralt. Överväger man att uppmärksamma frågan i exempelvis sociala medier bör man dock tänka efter både en och två gånger om informationen lämpar sig för spridning utanför arbetsplatsen och hur man i så fall uttrycker sig. Personangrepp och kränkningar är aldrig acceptabelt utan kritiken bör alltid vara konstruktiv och

syfta till att skapa en positiv förändring. Skulle ens uttalanden om arbetsgivaren bedömas utgöra ett brott mot lojalitetsplikten kan det komma att innebära att arbetsgivaren vidtar arbetsrättsliga åtgärder. Skadeståndsskyldighet enligt lag om skydd för företagshemligheter kan även det aktualiseras om uttalandet innebär att företagshemligheter avslöjas. Vad man skriver som privatperson och som inte rör arbetsgivaren kan dock först efter en intresseavvägning läggas till grund för arbetsrättsliga åtgärder. Arbetsgivarens intresse av att den anställda franhåller sig vissa uttalanden ska överväga den anställdes intressen att göra dessa, jämför AD 2012 nr 25.

Avslutningsvis bör man tänka på att omständigheten att uttalandet sker i sociala medier inte innebär en förmildrande omständighet. Ett brott är ett brott oberoende av om det sker i en digital miljö. Därtill bör man komma ihåg att ett uttalande kan få vid spridning i sociala medier och dessutom kan finnas kvar för en lång tid och därmed ses av potentiella framtida chefer. Tänk därför efter om du verkligen kan stå för ditt uttalande nu – och om tio år.

JENNY WAHLBÄCK
Ombudsman

Tid: Tisdag 15 jan, kl 14.00–16.00.

Plats: Hans-Olof Lipers lokal på S:t Olofsgatan 50 B.

Föranmälan: hans@hansaberg.se eller 073-183 03 65.

Seniorer, östra:

Vad: Sedvanlig jullunch i Kajutan i Hammarby Sjöstad.

Tid: Tisdag 16 dec, kl 13.00.

Plats: Styrbordsgatan 2.

Anmälan: Senast 8 dec till: margaretaholmgren@hotmail.com eller tel: 08-34 23 03 eller: agnetaz@hotmail.com eller tel: 08-753 04 38.

Seniorer, Västerbotten:

Vad: Jullunch.

Tid: Fredag 19 dec, kl 13.00.

Plats: Meddelas via e-post till medlemmar.

❄ KALENDARIUM ❄

December

PPP, årsmöte	6	Seniorerna, Västerbotten, jullunch	19
FS	8-9		
Seniorerna, södra, jullunch	9	Januari	
Seniorerna, västra, jullunch	10	Seniorerna, norra, möte	15
SNPF, södra, föreläsning	11	Psykologer i särskolan, nätverksdagar	22-23
Seniorerna, norra och östra, jullunch	16	Seniorerna, västra, möte	28

Med anledning av att årets Nobelpris i fysiologi eller medicin belönar neuropsykologisk forskning publicerar *Psykologtidningen* här en artikel av professor emeritus Tommy Gärling. Den förannonserade forskningsartikeln om integrerad behandling för PTSD och beroendesjukdom publiceras i *Psykologtidningen* nr 1 2015.



Årets Nobelpris vilar på omfattande psykologisk forskning

Årets Nobelpris i fysiologi och medicin tilldelas för neuropsykologisk forskning som klarlägger hur spatial omgivningsinformation representeras i råttors hjärnor. Omfattande relaterad forskning om människors kognitiva kartor har bedrivits av forskare inom psykologi, skriver **Tommy Gärling**, professor emeritus vid Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet.

En historisk rot till forskningen om kognitiva kartor är den artikel som psykologen Edward Tolman, verksam vid University of California, Berkeley, publicerade i *Psychological Review* 1948 med titeln "Cognitive maps in rats and men". Tolman, som var en av pionjärerna inom kognitiv psykologi, framlade hypotesen att råttor lär sig labrynter genom att tillägna sig en kartliknande minnesrepresentation. Hypotesen ifrågasattes av "neobehaviorister" som hävdade att råttor lär sig responser.

Denna kontrovers ledde till långa serier av experiment. I nämnda artikel gick Tolman dock långt längre än så och betraktade kognitiva kartor som en allmän modell för hur kunskap lagras i människors minne. I denna artikel ska jag kortfattat beskriva den forskning på människor som bland annat Tolmans artikel inspirerade till.

Informationen i massmedia om det ämnesområde där nobelpristagarna John O'Keefe, Edvard Moser och May-Britt Moser bidragit, och de olika tillämpningarna, har inte

beaktat denna omfattande forskning som främst bedrivits av forskare i psykologi.

På 1960-talet blev arkitekter och stadsplanerare intresserade av hur människor minns de miljöer i vilka de vistas. Kevin Lynch som var arkitekt och forskare vid Massachusetts Institute of Technology publicerade 1960 sin välciterade bok *The Image*

of the City, baserad på en analys av hur invånare i Boston mindes delar av sin stad. Data utgjordes av skisser från minnet som personer ombads göra. Metoden och urvalet av personer uppfyllde inte stränga vetenskapliga krav, men resultaten fick ändå stort genomslag och undersökningar gjordes senare av miljöpsykologer och andra som ledde till att resultaten i huvuddrag bekräftades. Nya frågeställningar formulerades också.

Fokus på den praktiska aspekten

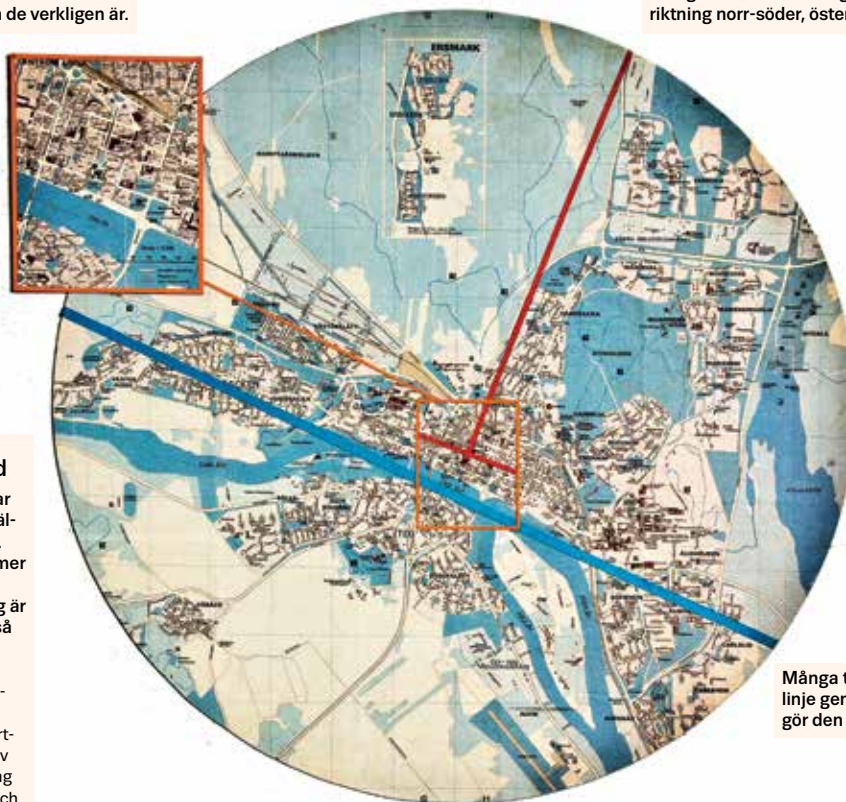
Medan Lynch betraktade kognitiva kartor som allmänna minnesrepresentation nära kopplade till trivsel med en miljö genom att göra miljön igenkännbar, fokuserade många av efterföljarna på den mer praktiska aspekten hur miljöer ska utformas för att underlätta för människor att hitta vägen till den plats de önskar besöka. Denna frågeställning ledde till omfattande forskning som även inkluderade synskadades förmåga och utveckling av hjälpmedel för dessa. Forskningen hade två fokus: Det ena var att beskriva vad människor minns av de miljöer i vilka de vistas, det andra var att förstå hur minnet av miljön integreras med information som tillägnas om miljön, så att den blir användbar för orientering under förflyttningar och förmåga att hitta vägen (på samma sätt som navigeringsappar i mobiltelefoner används).

Figur 1 illustrerar några väletablerade resultat från forskningen om egenskaper hos kognitiva kartor av stadsmiljöer [1], i detta fall Umeå där mina medarbetare och jag bedrev forskning om kognitiva kartor under 1970- och 1980-talen. Men

**"Kognitiva kartor
gör det möjligt att
känna igen platser"**

Välkända platser, till exempel hemmakvarteren och centrum, uppfattas större än de verkligen är.

Många tror att stadens gator går i riktning norr-söder, öster-väster.



Umebornas egen kartbild

Vid psykologiska institutionen har man undersökt hur umeborna själva föreställer sig Umeås kartbild. Deras uppfattning överensstämmer inte alltid med verkligheten.

För till exempel trafikplanering är det bra att veta hur människors så kallade kognitiva karta ser ut.

Försökspersonernas uppgifter bearbetas i datorer med matematiska-statistiska metoder. De enskilda kartbilderna har alltid en starkt subjektiv prägel, men flera gemensamma drag kan urskiljas: de är perspektiviska och innehåller även höjdskillnader.

Institutionen för psykologi
Forskare: Tommy Gärling

Många tror att älven rinner i en rät linje genom staden. I verkligheten gör den en kraftig krök.

liknande resultat har erhållits för andra städer, Boston som nämnts, och givetvis världsstäderna London, Paris och New York. I huvudsak har människor korrekta uppfattningar om platsers läge såväl som riktningar. Med andra ord visar resultaten att människor, liksom råttor, har förmåga att minnas spatial omgivningsinformation.

Men de gör även fel som kan förklaras på olika sätt. Mer välkända platser uppfattas som större, väderstreck uppfattas något avvikande från de korrekta, en älv uppfattas som rak trots sina krökningar, och uppfattade höjdskillnader avviker något från de faktiska. Ett kuriosum är att människor minns Seine lika rak som Umeälven! En väsentlig förklaringsfaktor är hur mycket erfarenhet man har av miljön. Dock kvarstår vissa fel trots omfattande erfarenhet. Att identifiera en flygbild av en viss miljö kan vara omöjligt, eftersom inläringen normalt sker genom rörelser genom miljön. Att se en flygbild eller karta kan omvänt underlätta denna inläring.

Vi löser intuitivt trigonometriska problem

En kognitiv karta av en miljö – stor som en stadsdel eller liten som ett rum – underlättar givetvis att hitta vägen eller att vända sig åt rätt håll.

Men hur går det till? Charles Darwin och andra senare biologer (till exempel Thomas Collett och Ariane Etienne) har studerat organismers förmåga att uppdatera var man befinner sig under en förflyttning. Flera forskargrupper har ingående undersökt samma förmåga hos både synskadade och seende människor. Främst bör nämnas geografen Reginald Golledge, själv synskadad, som tillsammans med psykologerna Barbara Klatzky och Jack Loomis bedrev sådan forskning på 1980- och 1990-talen vid University of California, Santa Barbara [2].

En standardiserad uppgift som använts i olika varianter är triangelsolvering. Om man ges information om längden av två triangelben och vinkeln mellan dem, kan man då ange riktningen och avståndet till triangelns tredje hörn? Denna uppgift löses på matematiklektioner i skolan genom att tillämpa trigonometrins satser. Men är det så människor gör under förflyttningar? Vi fann i undersökningar att människor är ganska bra på att intuitivt lösa trigonometriska problem av detta slag.

Men när man förflyttar sig sker i stället en omedveten uppdatering i förhållande till referenspunkter [3, 4]. Uppdateringen störs om man tvingas



att utföra en annan uppgift. Vi använde baklängesräkning. Deltagare i experiment fick följa efter en ljuspunkt på golvet i ett mörkt rum samtidigt som de räknade baklänges. Vi observerade då typiska fel jämfört med att deltagarna inte räknade baklänges. Vår tolkning var således att baklängesräkning störde den omedvetna uppdateringen i förhållande till referenspunkter i omgivningen, men inte i samma grad minnet av själva förflyttningen. Minnet av förflyttningen kan sedan användas för att rekonstruera var man befinner sig. Vi fann att förutom att rekonstruktionen leder till andra typer av fel, är svarstiderna längre och ökande med längd och komplexitet av förflyttningen [5]. Dessa resultat har senare bekräftats av flera forskargrupper. En relaterad observation kan göras i rullande trottoarer på flygplatser: Om man lyckas gå med slutna ögon kommer man att märka att man befinner sig längre fram än vad man tror när man öppnar ögonen. Här hjälper inte minnet av förflyttningen för att korrigera felet.

Olika information i ett intrikat samspel

Kognitiva kartor gör det möjligt att känna igen sig på platser. Men det är viktigt för att hitta vägen att igenkänningen i sin tur tillåter slutsatser om riktningar och avstånd till andra platser [6]. Dessutom behövs kunskap om förflyttningstvågar till dessa platser. Som forskningen har visat existerar ett intrikat samspel mellan dessa olika typer av information när kognitiva kartor tillägnas [7]. Flera undersökningar av detta samspel har även utförts med barn i olika åldrar som deltagare [8]. Medan människor först rudimentärt minns förflyttningstvågar tillägnas de sig därefter kunskap om systemet av förflyttningstvågar och gäller slutligen även riktningar och avstånd. I det senare stadiet tillåter kognitiva kartor normalt att människor korrekt hittar utan större ansträngning genom att de har

förmågan att kombinera de olika typerna av spatial information som de har lagrat i minnet. Annan icke-spatial information som till exempel gatunamn spelar likväl ofta en viktig roll.

I stora byggnadskomplex som till exempel sjukhus uppstår ofta problem för patienter och besökare att hitta vägen därför att de har dålig översikt och att det är lätt att förväxla olika oftast mycket lika delar av byggnaden [9]. Olika hjälpmedel krävs därför även för seende personer. Här uppstår då ofta konflikter mellan besökares önskan att lätt hitta vägen och estetiska krav som arkitekter ställer. Vi publicerade 1986 en artikel i *Journal of Architectural and Planning Research* ("Spatial orientation and wayfinding in the designed environment: A conceptual analysis and some suggestions for postoccupancy evaluations") med riktlinjer för utformningen av byggnader som enligt vår och andras forskning underlättar orientering och navigering.

Den senare utvecklingen har tagit två vägar. Den ena är den som startade med O'Keefes neuropsykologiska/fysiologiska forskning om representation av spatial omgivningsinformation i hjärnan och som nu resulterat i ett Nobelpris. Den andra är anknytningen till geografiska informationssystem som underlag för alla de olika kart-baserade tekniker som vi idag sett växa fram för att underlätta orientering och navigering i komplexa stadsmiljöer som i byggnadskomplex [10]. Den psykologiska forskningen om människors förmåga att representera och använda spatial omgivningsinformation har därvid spelat en väsentlig roll. ●



TOMMY GÄRLING

Professor emeritus, Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet

REFERENSER

1. Gärling T, Böök A, Lindberg E & Arce C (1990). Is elevation encoded in cognitive maps of large-scale environments. *Journal of Environmental Psychology*, 10, 341-351.
2. Loomis J M, Klatzky R L, Golledge R G et al. (1993). Nonvisual navigation by blind and sighted: Assessment of path integration ability. *Journal of Experimental Psychology: General*, 122, 73-91.
3. Böök A & Gärling T (1981). Maintenance of orientation during locomotion in unfamiliar environments. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 7, 995-1006.
4. Klatzky R L, Loomis J M, Bell A C et al. (1998). Spatial updating of self-position

and orientation during real, imagined, and virtual locomotion. *Psychological Science*, 9, 293-298.

5. Lindberg E & Gärling T (1983). Acquisition of different types of locational information in cognitive maps: Automatic or effortful processing? *Psychological Research*, 45, 19-38.
6. Gärling T, Lindberg E, Carreiras M & Böök A (1986). Reference systems in cognitive maps. *Journal of Environmental Psychology*, 6, 1-18.
7. Gärling T, Böök A & Ergezen N (1982). Memory for the spatial layout of the everyday physical environment: Differential rates of acquisition of different types of information. *Scandinavian Journal of*

Psychology, 23, 23-35.

8. Allen G L, Kirasic K C, Siegel A W & Herma J F (1979). Developmental issues in cognitive mapping: The selection and utilization of landmarks. *Child Development*, 56, 1062-1070.
9. Gärling T, Lindberg E & Mäntylä T (1983). Orientation in buildings: Effects of familiarity, visual access, and orientation aids. *Journal of Applied Psychology*, 68, 177-186.
10. Golledge R G, Klatzky R L, Loomis J et al. (1998). A geographical information system for a GPS based personal guidance system. *International Journal of Geographical Information Science*, 12, 727-749.



KRÖNIKA

av Lilian Levin

”Professionens samhörighet – en nyckel till fredlig samvaro?”

Under åren 1997-2002 hade jag klippkort från Umeå till Sarajevo varannan månad. Tillsammans med barnpsykiatern Bruno Hägglöf ingick jag i ett av många projekt, som med stöd av Sida deltog i återuppbyggandet av mental hälsoservice i det sönderbombade Bosnien-Herzegovina.

I hård konkurrens valdes 30 studenter ut för att delta i en klinisk grundkurs och en masterutbildning i barn- och ungdomspsykiatri. Det blev 12 psykologer och 18 barnläkare/psykiatriker, spridda över hela landet mellan tre religioner och etniska identiteter. Hälften var kvinnor.

Jag kommer aldrig att glömma vårt första möte med studenterna på Hotell Saraj. Freden var bräcklig och vi räknade med bråk från dag ett. Men det uteblev märkligt nog. Efter en kort introduktion störtade eleverna till fiket för att nyfiket tjattra med varandra. Lusten att lära och insikten att det civila kriget också måste få ett slut, lade nog grunden till en ny och fredligare samvaro.

Att stötta och stärka denna blev ett lika viktigt mål i vårt utbildningsuppdrag.

Jag hade ansvar för den kliniska kompetensen och föreslog därför att de elever som bodde nära varandra skulle samarbeta oavsett etnicitet. Snabbt gick telefonen varm mellan muslimer, serber och kroater som under krigsåren inte kunnat samsas. Många blev vänner för livet. Vi besökte deras arbetsplatser och de våra, på Bup i Umeå och en konferens i Stockholm, inkvarterade sju i varje rum i ett vårdshus i förorten. Chockartat till en början men bejublat i slutändan, efter alla grillkvällar vid Mälarens strand.

Tolv år senare återsågs vi nyligen i Sarajevo, på seminarium och middag med dans på Hotell Saraj. Av 30 elever hade 29 tagit masterexamen och tio även disputerat och blivit professorer samt en ordförande i bosniska Psykologförbundet!

Flera psykologer, som Tea och Kristina från Mostar, trippelarbetade – som psykologer inom Bup och barnhabilitering, professorer vid universitetet och privatpraktiserande psykoterapeuter.

Sedan jag återvänt till Sverige har min dator bågmat av mejl på serbokroatiska!

”Snabbt gick telefonen varm mellan muslimer, serber och kroater som under krigsåren inte kunnat samsas. Många blev vänner för livet”

Gruppen är nu i full färd med att planera en bosnisk lärobok i barn- och ungdomspsykiatri, men har ännu inte enats om det ska ske på lokalt språk eller på engelska.

Det tycks ändå, som om professionens samhörighet, kan vara en liten nyckel till fredlig samvaro i till synes olösliga etniskt-religiösa konflikter. ●

LILIAN LEVIN

Psykolog och psykoterapeut samt specialist inom klinisk psykologi

AKTUELLT

Läromedelspris till psykolog

Roger Ellmin, psykolog och fil. dr i psykologi, har tilldelats läromedelsförfattarpriset Lärkan 2014. Roger Ellmin har ett förflutet som förskole-, skolpsykolog och universitetslektor. Han har under en stor del av sitt arbetsliv arbetat med frågor som rör mobbing och konflikthantering, och har skrivit flera böcker i dessa ämnen. Hans senaste bok *Att förebygga mobbing i skolan* (Liber,

2014) handlar om så kallade Lita-skolor, vilket står för Lärande i en trygg arbetsmiljö.

I prismotiveringen

till Lärkanpriset står bland annat att Roger Ellmins läromedel ”utmärks av en tydlig struktur, pedagogiskt uppläggning och ett lättillgängligt språk. Ellmin var även en av



Roger Ellmin

de första författarna i landet som lanserade portfoliomethoden i svensk skola. Han har därigenom bidragit till att underlätta lärares elevbedömningar och möjliggjort för elever att kunna ta ansvar för sitt eget lärande”.

Priset Lärkan är instiftat av Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, SLFF, för att lyfta författarens roll när det gäller att ta fram läromedel. ●

DEBATT

Väck debatt eller reagera på andra inlägg!

Mejla: redaktionen@psykologtidningen.se

Psykologer med utländsk utbildning som vill arbeta i Sverige stöter på problem när de ska komplettera sin utbildning för att få svensk legitimation. I tre debattartiklar, från Stefan Jern och från medlemmar i Facebookgruppen "Psykologer med utländsk utbildning i Sverige" samt från Myriam Benites Torres diskuteras vad som behöver göras för att förbättra systemet.



Stefan Jern:

Är utländska psykologer inte välkomna i Sverige?

Föreställ dig följande: Du ska flytta från Sverige till något land i OSS (Oberoende Staters Samväldie). Du har svensk psykologutbildning och har arbetat som skolpsykolog i mer än tio år, halva tiden som chefpsykolog. Du har klarat samtliga kurser på forskarutbildningen och haft halvtidsbedömning på din avhandling. Självfallet har du också fortbildat dig både i psykologisk behandling och i utredningsmetodik.

Nu ansöker du om be-

hörighet att arbeta som psykolog i ditt nya land. Naturligtvis efter att på egen bekostnad ha låtit översätta mängder med dokument. Efter en väntetid på mellan ett och sex år får du besked om att din utbildning jämförts med psykologutbildningen vid ett av landets universitet. Den sakkunnige har granskat och jämfört kurser timme för timme och bok för bok.

Bedömningen blir att innehållet i din psykologutbildning är två år mindre än i ditt

nya land. Du skulle behöva komplettera olika kurser.

Hälsovårdsmyndigheterna ger dig inte rätt att provas för landets psykologbehörighet. När du försöker hitta något universitet som kan erbjuda dig kompletteringskurser, så har alla upphört med dessa. Du överklagar beslutet, men myndigheten vidhåller sitt beslut. Nu väntar du på besked från högre instans.

Verkar detta obehagligt och lite märkligt? Faktum är att så kan verkligheten se ut

för många psykologer som kommer till Sverige och vill arbeta här. Det oavsett om de kommer från EU/EES-länder eller räknas som "sökande från tredje land".

Jag skrev i december 2013 en blänkare om problemet i Facebookgruppen "Psykologer". På bara några dagar kom berättelser från kollegor från "tredje land" och EU/EES. Ett axplock ur högen gav följande bild av Socialstyrelsen handläggning:

Myriam Benites Torres:

"Statligt garanterade PTP-platser till alla!"

Jag är en oerhört frustrerad och rastlös legitimerad psykolog från Sydamerika. För att få legitimation i Sverige genomförde jag min teoretiska komplettering vid



"Min erfarenhet är att utländska psykologer har få chanser att få ett arbete"

Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet och tog min examen i juni 2009. Det som återstår för att få legitimation som psykolog är ett års PTP-tjänst. Jag har stora förväntningar och ser fram emot att få arbeta inom mitt yrke men det har gått fem år

sedan jag blev färdig med min teoretiska komplettering och trots att jag har skickat många ansökningar till många olika orter i landet har jag inte fått någon PTP-tjänst än. Jag har endast blivit kallad tre gånger till anställningsintervju.

Min upplevelse och erfaren-

Handläggningstider mellan 6 månader och 6 år (även från EU/EES). Stora svårigheter att få uppgift om handläggningsordning och om vem som är handläggare, byten av handläggare och handläggare som slutat – utan att de sökande under rättats.

Inkonsekventa beslut (sökande med identisk utbildning vid samma lärosäte bedömdes helt olika, från direktgodkännande till komplettering och anpassningstid).

Ändring av beslut efter att den sökande påbörjat komplettering.

Anpassningstjänstgöring, ibland obetald, på mellan 6 och 18 månader.

Psykologer som felaktigt ålagts att söka som om de va-

rit inkommande från tredje land trots att de hört till EU/EES-området.

SoS underkänner validering gjord av Högskoleverket för att enstaka delkurser "saknas".

Långa beslutstider för att få börja PTP trots godkänd utbildning från EU-land.

Krav på kompletteringsutbildning som inte länge erbjuds.

Många beskriver handläggningen som långsam, otydlig och inkompetent men välvillig. Några upplevde dock samtalen med SoS som obehagliga. Anledningar till långa handläggningstider har uppgetts vara "it-omläggning", "omarbetat regelverk" och "personalomsättning". År efter år.

Det är uppenbart att situationen är ohållbar. Frågan om vad som kan göras är brännande. Efter att ha studerat en del fall närmare anser jag att följande kan spela in:

1. SoS anlitar sakkunniga som verkar sakna kännedom om aktuell svensk och internationell psykologutbildning. Det leder till ålder-

"Det är uppenbart att situationen är ohållbar. Frågan om vad som kan göras är brännande"

domliga kurs-för-kurs- och poäng-för-poäng-bedömningar mot en utvald "modellutbildning". Rimligtvis borde den grundläggande valideringen av de sökandes utbildning i stället överlä-

tas till en myndighet med kompetens inom området, förslagsvis UKÄ.

2. SoS bryter konsekvent mot det europeiska direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer (Directive 2005/36/EC). I direktivet stadgas att en medlemsstat, som prövar sökandes kvalifikationer för ett reglerat yrke och kräver anpassnings-

period, som alternativ måste erbjuda ett lämplighetstest. Det gör alltså inte SoS, med kostsamma och kännbara konsekvenser för EU-psykologer. Inget hindrar att samma system skulle kunna ►

het är att utländska psykologer har få chanser att få ett arbete direkt efter en kompletterande utbildning i Sverige. Personligen är jag av åsikten att det är förnedrande att det finns diskriminering av invandrade akademiker inom arbetsmarknaden och som är tvungna att utföra

underkvalificerade arbeten. I väntan på PTP-tjänst arbetar jag nu som undersköterska.

För mig som har att kämpa på med motgångar, omständigheter och språket känns det frustrerande att gång på gång få negativt svar på mina ansökningar och situationen blir

inte bättre av att inte få något stöd alls av någon myndighet. Sverige använder inte resurser som redan finns med utländska akademiker.

Jag anser att Psykologförbundet för att undvika resurslöseri måste ta ansvar för att uppmärksamma politiker på

att öppna för möjligheter för nyexaminerade psykologer och speciellt för utländska psykologer som behöver en praktikplats för att få sin legitimation i Sverige. Det hade varit bättre att ha statligt garanterade PTP-platser till alla.

MYRIAM BENITES TORRES

➤ användas för inkommande från tredje land.

3. SoS har visat sig mycket motvilligt, att i stället för att pröva sökande från tredje land efter ”standardparagrafen” (4 kap. 1 § patient-säkerhetslagen [2010:659]) göra prövningen i enlighet med 4 kap. 2 § PSL. I denna stadgas att ”Den som på annat sätt än genom sådan utbildning eller praktisk tjänstgöring som avses i 1 § har förvärvat motsvarande kompetens, får efter ansökan ges legitimation för yrket”.

4. Personalbrist på SoS i kombination med ökning av antalet sökande.

Mest upprörande är kanske ändå, som Mattias Lundberg påpekar i sin artikel ”Socialstyrelsen hindrar utländska psykologer” (PT nr 2/2014): ”I stället lämnar man helt och hållet över ansvaret till den sökande, som ofta inte har svenska som modersmål, att själv försöka förstå att den sakkunniges utlåtande och sedermera Socialstyrelsens beslut om komplettering bygger på helt felaktiga grunder.”

Eftersom dessa missförhållanden inte bara berör psykologer, utan även till exempel läkare och sjuksköterskor vore det kanske läge för förbundet att tillsammans med andra legitimationsgrupper börja verka för en översyn av den rådande (o)ordningen?

För psykologernas del skulle då säkert ett parallellt arbete på att implementera EuroPsy även i Sverige kunna bidra till en förbättring, se: www.europsych-efpa.eu

STEFAN JERN
Psykolog och docent

Psykologer med utländsk utbildning: "Vi kräver att få hjälp med kompletteringar"

Sedan våren 2014 finns det ett forum för psykologer med utländsk utbildning på Facebook. Från ursprungligen 3 medlemmar har antalet medlemmar på drygt ett halvår ökat till 45, vilket tyder på att det finns intresse för och behov av en informations- och utbytesplattform.

Lördagen den 18 oktober bjöd kärngruppen för första gången in till ett gemensamt möte i Stockholm.

Under mötet framkom det centrala problem som uppstår i samband med Socialstyrelsens kompletteringskrav. Som Mattias Lundberg skrev tidigare i år (*Psykologtidningen* nr 2 2014) är psykologer med utländsk utbildning tvungna att komplettera med moment som inte är förankrade inom examensordningen för psykologstudier i Sverige. Ett mycket vanligt sådant kompletteringskrav är den organisationspsykologiska praktiken samt den kliniska praktiken. Detta innan man kan påbörja PTP-tjänsten.

Ett centralt problem är att det inte finns något fungerande samarbete från Socialstyrelsen med Psykologförbundet eller andra instanser, vilket leder till att man som psykolog med utländsk utbildning i praktiken inte har en chans att hitta en praktikplats. Det beror delvis på att det inte framgår ur utlåtandet vad som ska ingå i praktiken och delvis på att det är svårt att hitta en handledare för praktiken.

Att anställa en utländsk psykolog som praktikant kan i idealfallet vara en win-win-situation för alla inblandade. Ofta har vi med oss klinisk erfarenhet. Som praktikanter är vi mycket billig arbetskraft med hög kompetens och vi kräver mindre handledning än kandidater eller PTP-are. Gäller det klinisk praktik kan de olika verksamheterna använda sig av oss, till exempel för att avhjälpa långa väntelistor.

Vi anser att det är av ytterst stor vikt att ha en dialog både med Psykologförbundet och Socialstyrelsen för att hitta smarta lösningar. Därför vill vi gärna vara med i eller starta en arbetsgrupp inom förbundet, en grupp som arbetar aktivt med frågorna och som samverkar med Socialstyrelsen, jurist och andra aktörer vid behov.

Vi har följande idéer:

■ Upprätta ett forum, till exempel på Psykologförbundets webbsida, där potentiella handledare och psykologer med utländsk utbildning kan komma i kontakt med varandra.

■ Skapa en informationsdatabas med viktiga länkar och hänvisningar till Socialstyrelsens utlåtanden med mera för nyanlända psykologer på Psykologförbundets hemsida (till exempel med länk till Socialstyrelsens webbplats, svensk examensordning, juridisk perspektiv på Socialstyrelsens krav och egna rättigheter).

■ Upprätta en uppdragsbeskrivning och utse en ansvarig person i varje län, liknande en PTP-samordnare som kan agera som kontaktperson/samordnare kring praktikplatser och vara delaktig i möten mellan Psykologförbundet och Socialstyrelsen.

■ Praktiken skulle kunna genomföras inom ramen för en korttidsanställning som psykologassistent, eftersom psykologer med utländsk utbildning kvalificeras som psykologassistent utifrån Psykologförbundets rekommendationer. ("studerat sex terminer på psykologprogrammet eller avlagt psykologexamen men ännu inte erhållit legitimation", *Källa: Psykologförbundets rekommendationer, 2013-04-10*). Vi vill uppmärksamma yrkesverksamma psykologer på denna möjlighet som enligt vår erfarenhet inte verkar vara förankrad i alla landsting runt om i landet.

Genom att uppmärksamma problemet hoppas vi att kunna stimulera till dialog mellan Psykologförbundet, Socialstyrelsen, yrkesverksamma psykologer och psykologer med utländsk utbildning. Bara om alla är med kan vi komma fram till smarta, hållbara lösningar för framtiden.

Caroline Roth, Joanna Van Gestel, Olga Bampouli, Angeliki Goulas, Melpomeni Dragou, Maria José Cucharero, Danaï Bompota, Lizarralde Pareja

■ Kontakta oss gärna via Facebook-gruppen: "Psykologer med utländsk utbildning i Sverige".

FOTO: PRIVAT



Fr v: Caroline Roth, Joanna van Gestel, Olga Bampouli

Efterlängtdad bok om transkulturell psykiatri

Aret var 1996 då en psykiater på min dåvarande arbetsplats undrade varför jag ville veta om en apatisk patient från ett tidigare krigsdrabbat land varit med i kriget eller inte. Vad hade det med patientens depressionsdiagnos att göra? Intresset att "göra rätt" för patienter med "annan kulturell bakgrund" har utan tvekan ökat på sistone i Sverige. I dag är det få som i allmänhet ifrågasätter de kulturella faktorernas betydelse, men i vardaglig praktik kan svensk psykiatri på vissa håll fortfarande domineras av ett ensidigt biologiskt synsätt. Brist på kunskap är sannolikt en av de bidragande faktorerna.

En som målmedvetet kämpat för att sprida kunskap i Sverige om transkulturell psykiatri är överläkaren Sofie Bäärnhielm. Ett mångårigt kliniskt arbete i ett invandrartätt område i Stockholm ledde till en doktorsavhandling, och Bäärnhielm blev enhetschef på Stockholms läns landstings Transkulturellt Centrum.

Förutom vetenskapliga publikationer har hon bidragit till en manual för intervju enligt kulturformuleringen DSM-IV samt till en handledningsbok för utbildare i transkulturella frågor.

Bäärnhielms nyutkomna bok möjliggör nu för studerande samt yrkesverksamma inom primärvård, psykiatri och kommunens socialpsykiatri, att få en heltäckande sammanfattning av kulturella faktorer och betydelse för bemötande, diagnostik och behandling av olika psykiatriska tillstånd. Det är en efterlängtdad grundbok som kan användas med stor behållning även i psykologutbildningen samt inom den kliniska psykologens verksamhetsfält.

Bokens första del är en introduktion av begrepp och teorier om sambandet



TRANSKULTURELL PSYKIATRI

Av Sofie Bäärnhielm
Natur & Kultur, 2014

mellan psykisk hälsa och migration/minoriteter, om interkulturell kommunikation, samt om kulturella aspekter av diagnostik och bedömning.

Bäärnhielm ifrågasätter existensen av en färdig kulturkompetens eftersom detta begrepp kan missuppfattas som om kultur var ett mer eller mindre statiskt fenomen. I stället förespråkar hon en interaktiv syn på kultur som en av flera dimensioner i mötet med patienten, där betydelsen av kulturella faktorer ska bedömas utifrån varje patient och situation.

Ett eget kapitel ägnas åt kulturformuleringen i DSM-5. I bokens andra hälft skildras frågor som gäller trauma och exil samt kulturella aspekter av några psykiatriska sjukdomar, som psykos, depression, ångest och bipolärt syndrom. Även psykosomatik diskuteras.

För kliniskt verksamma psykologer och forskare kan boken bidra till ökad insikt om betydelsen av kulturellt vali-

derade mätinstrument och förståelse för kulturellt färgade uttryckssätt och lidandespråk vid kliniska bedömningar. Förutom kunskap framhäver Bäärnhielm genomgående alliansens och empatins betydelse för det professionella arbetet.

En 24-sidig referenslista ger gedigen vetenskaplig tyngd åt boken. Vid sidan om medicinsk forskning finns en djup förankring även i samhällsvetenskapliga discipliner som socialantropologi och idéhistoria. Boken rymmer många spännande fallbeskrivningar, vilket ger flyt i läsandet av den i övrigt fak-taspäckade boken. Det exemplariskt klara och tydliga språket underlättar läsandet från pärm till pärm, nästan som om det vore ett skönlitterärt verk.

Bäärnhielm skriver att "psykiatrisk diagnostik som beaktar patientens kulturella referensram, sjukdomsuppfattning och kontext är ett stöd för att kunna formulera en realistisk, och av patient och behandlare, delad behandlingsplan" (s 115).

"Bäärnhielm ifrågasätter existensen av en färdig kulturkompetens"

Det är bara att hålla med och önska att detta synsätt får en bredare spridning inom psykiatrin så att det inte enbart omfattar patienter/klienter som kommer från världens olika hörn, utan även de som är födda och uppvuxna i olika delar och subkulturer av vårt eget land. ●



AGNES BOTOND

Psykolog, specialist i klinisk psykologi, fil dr



FOTO: ULRICA ZWENGER

BOKTIPSET

av Sara Henrysson Eidvall

”En given bok för alla psykologer”

Professor Hunter Mabon har en unik position inom den svenska arbetspsykologin. Som lärare, forskare, debattör och ägare till testförlaget Assessio (tidigare Psykologiförlaget som han enligt sägnen köpte för 1 krona av Sveriges Psykologförbund 1991) kan hans inflytande inte underskattas.

Ett av hans viktigaste bidrag har varit att lyfta fram de personalekonomiska aspekterna av urval. Han visar hur validiteten i test och beslut kan bidra till ökad lönsamhet. Det är inte bara till glädje för aktieägare utan också för till exempel medborgare i kommuner som kan dra nytta av effektivare verksamhet på grund av bättre urval av chefer och medarbetare.

2005 publicerades den första utgåvan av hans bok *Arbetspsykologisk testning*. Den blev snabbt ett standardverk för alla som arbetar med psykologiska test inom



ARBETSPSYKOLOGISK TESTNING

Om urvalsmetoder i arbetslivet
(3:e reviderade upplagan)
Av Hunter Mabon
Assessio, 2014

arbetslivet. Nu nio år senare kommer en tredje, och rejält reviderad och uppdaterad upplaga.

På mer än 500 förhållandevis personligt skrivna sidor går Hunter Mabon igenom det mesta som är värt att veta om tester och urval, från diskrimineringslagstiftning till psykometri och testning via nätet. Förutom så kallad klassisk testteori finns numera ett ganska stort avsnitt om modern testteori, det som kallas itemrespons-teori, IRT.

Hunter Mabon har satt sig in i nästan varje förekommande arbetspsykologiskt test på den svenska marknaden och gör en ordentlig genomgång av samtliga, inklusive innehållet i de kvalitetsgranskningsrapporter som finns.

Hans eget förlag står för flera av de mer kända testen, också de som faktiskt granskats av Stiftelsen för tillämpad psykologi, STP eller Det Norske Veritas, DNV enligt den europeiska psykologfederationen EFPA:s kvalitetskriterier.

Forskningen på urvalsområdet har formligen exploderat och även svensk forskning i form av flera doktorsavhandlingar har bidragit till kunskapsutvecklingen. Det betyder att antalet vetenskapliga referenser nästan har fördubblats och nu är uppe i cirka 600.

Denna nya utgåva är given för alla som sysslar med be-

dömning av mänskliga beteenden i arbetslivet. Den har också en plats i många andra psykologers bokhylla, inte minst för genomgången av psykometriska begrepp och validiteten i olika bedömningsmetoder.

”Men om blivande psykologer också läser Mabons bok blir jag lugnare”

Bedömningar med hjälp av mer eller mindre standardiserade intervjuer, psykologiska test med mera finns i nästan varje psykologs verktygsarsenal.

Kunskaperna om bedömning och basala psykometriska begrepp är minst sagt varierande, vet jag efter mer än 20 år i branschen som lärare, expert och tillämpare. Det gör mig oroad. Men om blivande psykologer också läser Hunter Mabons bok blir jag lugnare. ●

SARA HENRYSSON EIDVALL

Psykolog/specialist i arbetslivets psykologi

NYTT I TRYCK

OROLIG OCH BLYG I SKOLAN Att möta elever med vanliga och osynliga problem

Av Malin Gren Landell
Natur & Kultur, 2014



Psykologen och psykoterapeuten Malin Gren Landell har i många år arbetat med barn och unga som lider av oro och rädsla. Hennes bok *Orolig och blyg i skolan. Att möta elever med vanliga och osynliga problem* är tänkt att ge personal i förskola och skola vägledning för att lättare upptäcka och hjälpa barn och ungdomar med små eller stora besvär på grund av blyghet, rädsla och ångest.

Olika teman som tas upp och

diskuteras i boken är social rädsla och blyghet, talångslan, ständig oro, provrädsla och ämnesångest samt separationsångest. Malin Gren Landell ger även råd till lärare och annan personal inför samtal med föräldrar.

Malin Gren Landell har forskningsbakgrund och har bland annat studerat social rädsla och ogiltig skolfrånvaro samt haft uppdrag för Socialstyrelsen och Skolinspektionen.



Malin Gren Landell

FOTO: DAVID BROHEDE



BOKTIPSET

av Robert Azar

”Förtjänar en plats på mästerverkens hylla”

Det är få böcker skrivna i detta årtusende som jag är benägen att räkna till den stora litteraturen. Richard Fords roman, *Kanada*, är en av dem. Detta är en roman som både genom sitt innehåll och till sin form – den till synes enkla men subtilt sammanvävda kompositionen – förtjänar en plats på mästerverkens hylla.

Själva temat är i grunden intetsägande, en mildare variation på Raskolnikovs brott: ett rån som begås och som för de inblandade får ödesdigra konsekvenser. Spänningen i romanen byggs emellertid inte upp genom handlingen, utan genom Fords förmåga att skildra



Richard Ford

om livets komplexitet.

De drygt femhundra sidorna i *Kanada* är fulla av anmärkningar och formuleringar som lätt kan gå läsaren förbi, men som, om han eller hon är uppmärksam, rymmer den djupaste psykologiska visdom. Här är ett exempel, i vilket världen betraktas ur en fjortonårigs perspektiv:

”En svart och vit polisbil körde förbi ett par tre gånger under

förmiddagen, och jag vet att mamma såg den. Jag noterade inte att något var fel. Det enda jag var medveten om var en känsla – och jag skulle inte ha kunnat beskriva den – av rörelse omkring mig. Inget syntes på livets yta, och det var livets yta jag kände till. Men barn i familjer upplever denna rörelse.”

Jag kan inte avstå från att ge ytterligare ett exempel på Fords iakttagelseförmåga: ”Remlingar uppförde sig

inte som en som inte visste något om ett mord, bara som en person som påstod att han inte visste något om ett mord.”

Det är svårt att förmedla denna människokänedom på den positivistiska vetenskapens språk. Här står vi inför en kunskap som endast romankonsten kan frambringa; en kunskap som likafullt kan vara relevant för psykologer.

Slutligen vill jag även rekommendera boken för dess geografiska poesi. Gränstrakterna mellan Montana och den kanadensiska provinsen Saskatchewan dokumenteras här på ett värdigt sätt. Ford har vidare en känsla för naturens skiftningar – för hur solen om hösten lyser i en ”ny vinkel” på den slitna hotellfasaden – vilken ger rymd åt och förstärker läsoplevelsen. ●

ROBERT AZAR

Psykologstudent och doktor i litteraturvetenskap



Philip Hwang och Björn Nilsson

GRUPPSYKOLOGI För skola, arbetsliv och fritid

Av Philip Hwang
och Björn Nilsson
Natur & Kultur, 2014



Vi ingår i olika grupper

genom hela livet; i familjen, förskola, skola, på fritiden och senare i arbetslivet. Centralt för allt grupparbete, och även ett genomgående tema i boken *Gruppsykologi – för skola, arbetsliv och fritid*, är att man inte föds med färdigutvecklade gruppferdigheter utan måste läras så som med andra typer av färdigheter.

I boken beskriver författarna Philip Hwang, professor i psykologi vid Institutionen för psykologi, Göteborgs universitet, och Björn Nilsson, psykolog och lektor i socialpsykologi vid bland annat Göteborgs universitet, initierat vad som kännetecknar de viktigaste grupper vi rör oss i genom livet och hur de formar oss.

De gör i boken djupdykningar i områden som påverkan, gruppklimat, problemlösning, könsroller, utanförskap och mobbning, liksom i lärande och utveckling i grupp.

Författarna kopplar ihop

teoretiska synsätt och praktisk tillämpning med hjälp av många exempel från bland annat förskola, skola och arbetsliv.

Det är alltid möjligt att få en grupp att fungera bättre, menar författarna, och läsaren får konkreta råd och förslag för att utveckla såväl gruppferdigheter som ledarförmågor.

Gruppsykologi – för skola, arbetsliv och fritid vänder sig till alla för vilka breda kunskaper om gruppsykologi är centrala, så som blivande och yrkesverksamma lärare, ledare inom olika idrotts- och fritidsaktiviteter, chefer och personal inom vård och omsorg. ●

”Full av anmärkningar och formuleringar som rymmer den djupaste psykologiska visdom”

barnens värld och hur de förhåller sig till vuxenvärlden. Därigenom öppnar romanen för frågeställningar som är besläktade med psykologins.

Om romankonsten har det sagts att den har kommit till världen för att säga det som endast romanen kan säga. Det vill säga: att loda ett djup och utforska själen genom prosans inneboende möjligheter, och att därigenom skapa en ny kunskap



BOKTIPSET

av Helene Wolf

”En bok att bli glad av”

En uppfriskande läsoplevelse som jag gärna vill tipsa *Psykologtidningens* läsare om är *Wisdom from the Couch. Knowing and Growing Yourself from the Inside Out* av Jennifer L Kunst. Boken är nyutkommen på engelska och är, kan man säga, en slags översättning av psykoanalytisk teori och framför allt Melanie Kleins tankar, till vardagslivets sammanhang och språk.

Den konkretiserar också idéer om vad som kan förändras i en psykoanalys/psykoterapi och om hur sådan förändring kan inträffa. Det psykoanalytiska resonemangets omsätts till förståelse för vardagliga fenomen genom exempel hämtade från författarens eget liv, kliniska praxis, religion och litteratur.

Wisdom from the Couch är en bok att bli glad av. Den tänkta läsaren är i första hand en intresserad allmänhet, men också professionella som arbetar med det psykoterapeutiska förändringsarbetet. Jag tänker att boken kan hjälpa till att skapa realistiska bilder och förväntningar om vad psykoterapi handlar om, att den hjälper, men också att hjälpa inte nödvändigtvis betyder detsamma som att ”snabbt bota” och ”ta bort”.

Författaren diskuterar i sammanhanget centrala, men otidsenliga aspekter av förändring, vilka vi är och



WISDOM FROM THE COUCH
Knowing and Growing Yourself
from the Inside Out
Av Jennifer L Kunst
Central Recovery Press, 2014

hur vi kan förändras och av vad lycka och psykiskt välbefinnande egentligen kan vara. Vad innebär det att må bra? Helt enkelt en lyckad översättning som begripliggör utan att tappa i komplexitet.

Författaren är psykolog och psykoanalytiker, verksam med egen praktik i Los Angeles och är kopplad till Psychoanalytic Center of California. Det framkommer också att hon under en lång period arbetat med psykoterapi i fängelsemiljö. Vidare

har hon en kristen bakgrund och undervisar vid Graduate School of Psychology vid Fuller Theological Seminary i Pasadena.

I syfte att nå ut till fler än vad som blir möjligt i det kliniska arbetet, driver författaren också bloggen *A Headshrinker's Guide to the Galaxy* på *Psychology Today*. Den aktuella boken återspeglar alla dessa författarens olika sammanhang, och skapar dialog mellan den psykoanalytiska och kristna förståelsen av människans existensvillkor, bland annat.

I introduktionen poängterar Jennifer L Kunst att *Wisdom from the Couch* ändå inte är en bok om psykoanalys och religion, utan om basala psykoanalytiska principer som kan gälla vem som helst oavsett religiös bakgrund, men att det så klart kan vara så att boken särskilt tilltalar dem som delar författarens kristna förståelse. Detta stämmer säkert, men jag vågar tro att boken genom sitt allmänmänskliga, humanistiska tilltal och tack vare textens öppenhet och

frekventa kopplingar till andra religiösa och filosofiska strömningar, passar många fler.

Något som jag för egen del mycket uppskattar med *Wisdom from the Couch* är att den närmar sig existentiella och religiösa frågeställningar ur ett psykoanalytiskt perspektiv samtidigt som den upprätthåller en vaksamhet kring fundamentalistiskt tänkande inte bara i förhållande till religion, utan också exempelvis avseende psykoterapeutisk metod och teknik. Som att författaren avser: ”Det här är jag. Men vem är du?”

John Steiner, som skrivit förordet, poängterar värdet i författarens medvetenhet om att vilket trossystem som helst, vare sig religiöst, politiskt, filosofiskt eller för den delen psykoanalytiskt, kan glida över i fundamentalism.

Sammanfattningsvis tänker jag att denna bok vänder sig till alla, för att citera ett av bokens kapitel: ”Everyone is Welcome at the Table!” ●

HELENE WOLF
Psykolog

Fler recensioner på psykologtidningen.se

”Jag vill varmt rekommendera denna bok till alla som har ett intresse för psykologi. Läsaren behöver dock beväpna sig med skärpt koncentration. Boken är tätt kondenserad och fullmatad med associationer och information”. Det skriver psykolog Mats Nilsson i sin recension av professor Alf Nilssons bok *Affekter, relationer, operationer – Grunden för Homo Psychicus*.

Läs recensionen i sin helhet på: psykologtidningen.se/Recensioner

I nästa nr av **Psykolog** tidningen

- **Reportage från hbt-hälsan i Stockholm:** Nyckeln till hbtq-kompetens är medvetenhet och kunskap, enligt Tuija Salojärvi Nilsson, psykolog på mottagningen.
- **Möt psykologstudenterna** som arbetar med suicidprevention
- **Forskning:** Integrerad behandling för PTSD och beroendesjukdom
- Och så uppmärksammar vi att **Sveriges Psykologförbund fyller 60 år!**
- **Dessutom:** debatt, fackliga nyheter, recensioner, boktips och mycket mer!

Nr 1 utkommer 30 januari



FOTO: ULRICA ZWENGER

Psykolog Tuija Salojärvi Nilsson tillsammans med hbt-hälsans enhetschef Magnus Karlsson

Här hittar du alla som arbetar inom Sveriges Psykologförbund

Serviceområden:

- **Förhandlingar/arbetsrätt**
08-567 06 400
- **Professionsjuridik**
08-567 06 400
- **Profession**
08-567 06 400
- **Information**
08-567 06 400
- **Organisation, administration**
Ansökan om medlemskap, 08-567 06 430
Medlemsregister, 08-567 06 430
Medlemsförsäkringar, 08-567 06 407
Organisation, stadgefrågor m m,
08-567 06 407
- **Psykologföretagarna**
08-567 06 460

Kansli

- **Postadress:** Box 3287, 103 65 Stockholm
- **Besöksadress:** Vasagatan 48
- **Telefon:** 08-567 06 400
Vaxeln öppen: 8.30–12 och 13–17 (fred –16.30)
- **E-post:**
post@psykologforbundet.se
- **E-post till personal:**
fornamn.efternamn@psykologforbundet.se
- **Fax:** 08-567 06 499
- **Psykologförbundets hemsida:**
www.psykologforbundet.se
- **Plusgiro:** 373267-4
Bankgiro: 767-2066
- **Direktnummer till personalen:**
Susanne Bertman, 08-567 06 413,
mobil 0709-67 64 13,
press- och informationsansvarig.

Carl Johan Brunnerbäck, 08-567 06 454, assistent.
Berit Emilsson, 08-567 06 404, administration IHPU.
Carl-Axel Holmberg, 08-567 06 414, förhandlingschef.
Maria Lindhe, 08-567 06 477, professionsansvarig.
Thomas Lindgren, 08-567 06 471, rektor specialistutbildning.
Peter Lundgren, 0706-94 27 28, webb-redaktör.
Mahlin Lenerius, 08-567 06 407, förbunds-sekretärer.
Leif Pilevång, 08-567 06 410, ombudsman.
Örjan Salling, 08-567 06 441, mobil 0709-67 64 41, förbundsdirektör.
Lisa Sandén, 08-567 06 408, medlems-rådgivare.
Linda Solberg, tjänstledig.
Emily Storm, 08-567 06 406, ansvarig för Psykologguiden.
Nikki Vagnér, 08-567 06 412, chefsjurist.
Jenny Wahlbäck, 08-567 06 405, ombudsman.
Kristina Wallin, 08-567 06 475, assistent.

Förbundsstyrelsen

- **E-post till förbundsstyrelsen:**
fornamn.efternamn@psykolog.net
- Anders Wahlberg, ordförande,
anders.wahlberg@psykologforbundet.se,
08-567 06 401, 0709-67 64 01.
- Kerstin Twedmark, 1:e vice ordförande,
kerstin.twedmark@telia.com,
0708-55 48 87.

Ulrika Sharifi, 2:e vice ordförande,
ulrika.sharifi@liv.se, 0730-98 22 20.
Thomas Drost, thomas.drost@psykolog.net,
0737-02 47 70.
Björn Hedquist, bjorn@hedquist@
kbtinstitutet.se, 08-644 91 80.
Patrik Holmberg, holmberg.patrik@gmail.
com, 0737-39 26 23.
Martina Holmbom, martina.holmbom@
lvn.se, 0660-897 49.
Kristina Pollack, pollack.kristina@
gmail.com, 08-767 82 29.
Magnus Rydén, magnus.ryden@
arbetsformedlingen.se, 0703-95 55 69.
Anna Sandell, anna.sandell@stenungsund.
se, 0732-30 49 28.
Sara Renström, sara.renstrom@hotmail.com,
0737-20 46 46, studerandedamot.
Per Fallén, falleniusper@gmail.com,
0739-82 16 61, studerandedamot.

Förhandlingsansvariga

www.psykologforbundet.se/
facklig information

Etikrådet

Kristina Taylor, ordförande, 0760-08 86 53.
Ann-Christine Cederquist, vice ordförande,
0706-24 63 53.
Birgitta Johansson Niemelä, 018-611 42 84.
Seppo-Matti Salonen, 031-747 89 63.
Anita Wäster, 010-487 07 21.
Bo Hejlskov Elvén, 0706-52 51 13.

Specialistrådet

Observera att alla frågor om specialistutbildningen numera hanteras av rektor och handläggare på kansliet, e-post: specialist@psykologforbundet.se.

Håkan Nyman, ordförande
Klinisk psykologi/neuropsykologi
hakan.nyman@neuropsykolog.com
Ingela Palmér
Pedagogisk psykologi
ingela.palmer@live.se
Mats Leffler
Klinisk psykologi/psykologisk behandling
mats.leffler@gmail.com
Carl Åborg
Arbets- och organisationspsykologi
carl.aborg@psyk.uu.se

Studeranderådet

Annie Whittam, delat ordförandeskap.
Angelica Hörberg, delat ordförandeskap.

Vetenskapliga rådet

Lennart Melin, ordförande,
lennart.melin@psyk.uu.se

IHPU – psykologiutbildarna AB

Box 3287, 103 65 Stockholm
ihpu@psykologforbundet.se
VD: Örjan Salling, 0709-67 64 41.
Henrik Johansson, 08-567 06 409,
utbildningsledare.

Berit Emilsson, 08-567 06 404,
administration IHPU.

Psykologföretagarna

Box 3287, 103 65 Stockholm
psykologforetagarna@
psykologforbundet.se, 08-567 06 460
Hemsida: www.psykologforetagarna.se

STP – stiftelsen för tillämpad psykologi

Box 3287, 103 65 Stockholm
Eva Bergvall, 0707-61 20 26,
eva.bergvall@stadshuset.goteborg.se

